

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De abstracte verbintenis van de acceptant tegenover de trekker-houder. Rechtsvergelijkende studie.

I. Inleiding.

Aanleiding tot het heropnemen van het onderzoek van dit probleem is een vonnis van de rechtbank van koophandel te Kortrijk, daterend van 1 februari 1958 (gepubliceerd in het R.W. 1958-'59, kol. 397), en een andersluidend vonnis van de rechtbank van koophandel te St-Niklaas van 4 februari 1958 (R.W. 1959. kol. 1129 - 1131) over dezelfde materie.

Het eerste vonnis houdt ogenschijnlijk, in de lijn van de heersende rechtsleer en rechtspraak, voor dat de verbintenis van de acceptant tegenover de trekker-houder een abstracte verbintenis is. Tevens bevat het echter een aantal nieuwe elementen (in tegenstelling met het tweede vonnis) die gevat in een rechtsvergelijkend onderzoek tot een sluitende en billijke oplossing van het probleem kunnen bijdragen.

Bondig geschetst deed het geding zich aldus voor: tot betaling van een koop-verkoopovereenkomst accepteerde de koper een wissel die hij op de vervaldag niet betaalde. Door de rechtbank van koophandel te Kortrijk werd hij bij verstek veroordeeld om krachtens zijn acceptatie onmiddellijk te betalen aan de trekker-houder. Op verzet wierp de opposant de plaatselijke onbevoegdheid op van de rechtbank te Kortrijk, daar deze bevoegdheid gegrond was op een clause in de onderliggende koop-verkoopovereenkomst, terwijl volgens opposant deze clause in het geding niet kon worden ingeroepen, daar de eis tot betaling berustte op de abstracte en genoveerde verbintenis uit de acceptatie ontstaan (1).

Dit middel werd door de rechtbank niet gegrond bevonden in de motivering die hier bij uittreksel wordt overgenomen:

O. dat opposants argument van plaatselijke onbevoegdheid kan opgaan, wanneer de acceptatie van de wissel schuldvernieuwing teweegbrengt,

O. dat een wijziging in de manier waarop die schuld zal betaald worden geen schuldvernieuwing teweegbrengt zo b.v. wanneer de schuldenaar van een geldsom een wisselbrief of een orderbriefje ondertekent, omdat het voorwerp der verbintenis niet gewijzigd wordt, maar slechts de manier waarop de schuldenaar dezelfde schuld zal betalen.

O. dat de stelling als zouden in een cambiaire vor-

dering, geen bedingen van bevoegdheidskeuze, in de onderliggende overeenkomst vervat, mogen ingeroepen worden, zodat de plaats van betaling der basisovereenkomst geen invloed uitoefent op de plaatselijke bevoegdheid in een wisselgeding, te algemeen gesteld is,

dat deze stelling volkomen opgaat voor de exclusief cambiaire vordering, waar de basisovereenkomst van geen tel is (verhaal van derde houders tegenover alle verdere ondertekenaars van de wisselbrief andere dan zijn medecontractant)

dat deze stelling echter niet opgaat voor de cambiaire vordering tussen de trekker en de betrokkene-acceptant, vermits voor hen de basisovereenkomst altijd van tel is en de trekker altijd de discussie over het fonds tot betaling, weze over de oorspronkelijke contractuele verhouding, tijdens het wisselgeding kan aanvaarden,

O. dat tussen de trekker en de betrokkene-acceptant het abstracte karakter van de wisselovereenkomst niet dermate doorweegt dat de accepterende betrokkene al zijn weren spuitend uit de oorspronkelijke overeenkomst opgeeft,

dat de betrokkene die accepteert, zich verplicht tot betaling van de wissel, zoals deze luidt, aan iedere regelmatige houder, de trekker incluis, maar dat hij zich tegenover de trekker nog op de oorspronkelijke verhouding kan beroepen al rust dan de bewijslast op hem,

dat hij zich echter tegenover de nemer en de verdere houders van alle weren ontdoet die niet uit het papier of uit de wet blijken,

dat op grond van het bovenstaande er geen schuldvernieuwing plaats grijpt wanneer de schuldenaar een wissel accepteert ter voldoening van een om een andere reden aangegane schuld,

O. dat uit dien hoofde de trekker wel het recht heeft in een wisselgeding met de betrokkene-acceptant te verwijzen naar de bevoegdheidskeuze van de onderliggende overeenkomst.

O. ten andere dat het niet practisch is en het over het algemeen niet de gemeenschappelijke bedoeling van partijen is de trekker te beperken tot de rechterlijke bevoegdheid van de plaats waar de betrokkene accepteerde,

dat de onderliggende betalingsverbintenis meestal

contant moet worden voldaan en de schuldenaar uit loutere toegeeflijkheid aan de schuldenaar, die nalaat te betalen, termijnen van respijt verleent, veelal onder vorm van accepten, zodat de tegemoetkomende schuld-eiser-trekker geen nadeel moet lijden omwille van zijn inschikkelijkheid,...

De rechtbank te St-Niklaas (vonnis 4 februari 1958) besliste daarentegen:

O. dat die autonomie van de vordering «ex cambio» niet toelaat te beschouwen dat partijen het beding betreffende de plaatselijke bevoegdheid, voorzien in de koop-verkoopovereenkomst, aan de wissel hebben willen uitbreiden, des te minder dat gezegde wissel in de handen van derden kon overgemaakt worden...»

De besluiten die uit het eerste vonnis kunnen gehaald worden, en in deze rechtsvergelijkende studie moeten verduidelijkt worden, zijn de volgende (2):

1) Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de mogelijke novatie en de abstractie in de wisselbrief (3).

2) Het abstracte karakter van de verbintenis van de acceptant is niet absoluut, maar relatief: is namelijk verschillend naarmate het zijn verhouding betreft tegenover de trekker-houder dan wel tegenover derde-houders.

3) Dit onderscheid berust op de grondige tegenstelling die in de wisselbrief dient gemaakt te worden naarmate het een driepartijen- dan wel een tweepartijenverhouding betreft.

4) Dit onderscheid dat men het verschil tussen materiële en formele abstractie kan noemen berust op de interpretatie van de wisselbrief, die als rechts-instituut volgens de gewone regels van de interpretatietechniek verklaard moet worden, waarbij de verklaring aan de hand van de beginselen van het verbintenissenrecht bepalend is wat de verhouding tussen onmiddellijk-verbonden partijen betreft.

II. Heersende opvatting in België.

1. De rechtsleer.

a) Het overgrote deel van de rechtsleer (4) houdt voor dat de acceptant door zijn acceptatie tot betaling is verbonden volgens de termen van de wisselbrief tegenover de trekker-houder en dit op grond van de volgende argumentatie: De *Eenvormige Wet* die in artikel 28 de houder, zelfs wanneer hij trekker is, een rechtstreekse vordering uit de wisselbrief voortspruitend, tegen de acceptant geeft, lost eigenlijk de vraag niet op of de verbintenis van de acceptant tegenover trekker-houder een abstracte verbintenis is. Dit artikel kan inderdaad alleen beogen aan de trekker een vordering volgens het wisselrecht toe te kennen, maar *gegrond op de basisovereenkomst* (5).

De *Belgische wet* van 10 augustus 1953 heeft echter, steeds volgens deze opvatting, ondubbelzinnig de vraag opgelost ten voordele van de *abstracte of monetaire verbintenis* in alle verhoudingen van de wisselbrief, wat uitgesproken wordt in de voorbereidende werken en vooral in het verslag van senator Ronse.

Het artikel 85 dat bepaalt dat de trekker, in geval van uitoefening van de vordering door artikel 28 verstrekt, het bestaan van de provisie niet behoeft te bewijzen, zou dan alleen beogen deze rechtstreekse vordering nog te beklemtonen. Dit moet weer blijken uit de voorbereidende werken die het artikel 85 in zijn oorspronkelijke vorm afwezen, waar het aan de acceptant toeliet verweren uit de basisovereenkomst in te roepen die onmiddellijk evident waren of uit

het geschrift bleken, en waarbij de rechter ingeval dit bewijs op een andere manier werd geleverd, niet de verplichting, maar alleen de mogelijkheid had de acceptant te veroordelen.

b) Een klein deel van de rechtsleer verkondigt een andere mening, waarbij de meest interessante stelling deze is van Leon Dabin, voorgehouden in de *Revue de la Banque* (1956, p. 20 en vlg.), waar hij aantoonde aan de hand van een schets van het Duits stelsel dat de mening alsof de E. W. op de theorie van de abstracte verbintenis zou berusten, verkeerd is. Waar de E. W. derhalve enerzijds niet aan de hand van een of andere theorie is geconstrueerd, en in het Duits recht elke materiële abstractie wordt ontkend in de verhouding: acceptant-trekker, dit op grond van de interpretatie van de E.W., daar moet ook bij ons deze interpretatie worden aangepast. Juridisch-technisch moet artikel 28 derhalve gezien worden in verband met artikel 17 en artikel 85, zodat in de verhouding: acceptant-trekker alleen de bewijslast is omgekeerd (artikel 85) en artikel 28 alleen bedoelt aan de trekker enkele voordelen uit het wisselrecht toe te kennen berustend op de overeenkomst tussen trekker en houder, zoals de bevoegdheid van de rechtbank van koop-handel, de voordelen van het bewijs in het handelsrecht, de afschaffing van termijnen, conservatoir beslag; de mogelijkheid van protest, enz.

Ook Piret was de mening toegedaan dat de acceptant niet in alle gevallen tot betaling veroordeeld moet worden, indien het namelijk onmiddellijk duidelijk is dat de acceptant niets verschuldigd is. Deze auteur geeft echter toe dat deze tempering niet te verzoenen is, met de (zogenaamd) positieve wil van de wetgever (J.T., 1950, p. 553).

2. De rechtspraak.

In overeenstemming met de heersende rechtsleer, is de rechtspraak gevestigd in de zin van de veroordeling van de acceptant tot de *onmiddellijke* betaling krachtens zijn acceptatie tegenover de trekker-houder, waarbij de argumentatie wordt overgenomen door de rechtsleer ontwikkeld.

Een vonnis dat een kentering van de gehuldigde stelling scheen aan te kondigen is dit van de *Rb. van Kh. te Luik van 15 januari 1955*. Scherp becritiseerd door Del Marmol in de *Revue de la Banque* (1955, p. 66 en volgende) draaide de ketterse rechtbank bij in een volgend vonnis van 21 maart 1955 (*Revue de la Banque*, 1955, p. 212), dat werkelijk een aanfluiting betekende van alle rechtsvergelijking.

De motivering van het eerste vonnis liet trouwens zeer te wensen over, waar het hoofdargument om de acceptant toe te laten tot de verweren, geput uit de oorspronkelijke overeenkomst, was dat de vermelding van de geleverde koopwaar op de wisselbrief een overeenkomst bewees tussen trekker en acceptant om tussen hen de verweren te laten bestaan, die wortelden in de onderliggende verhouding, en zich niet te beroepen op de wisselvordering (6).

Een vonnis van de *Rb. van Kh. te St-Niklaas van 26 april 1955* bracht een zekere tempering aan het beginsel van de onvoorwaardelijke veroordeling van de acceptant, in deze zin dat hier verweren werden aanvaard, die onmiddellijk in het wisselgeding bleken, zoals bv. de compensatie (7).

In de opvatting van rechtsleer en rechtspraak gaat het hier echter om verweer uit *wedereis*. Zo merkt Van Rijn (*Droit Comm.*, nr. 1456, p. 391) terecht op dat «admettre ce moyen ne revient pas à affirmer l'inexistence de l'engagement cambiaire en raison de l'absence de cause; c'est en constater l'extinction».

Ook het eerste vonnis (bij verstek) van de Rb. van Kh. te Kortrijk en van deze te St-Niklaas sluiten bij de heersende opvatting aan.

3. Beshuiten.

I. Vaststellingen.

1) De argumentatie in rechtsleer en rechtspraak berust op een *eenzijdige* en *nationaal-vernervormde* interpretatie van de E.W., en in het bijzonder van de artikelen 17 en 28, en op een verkeerde uitlegging van het artikel 85 uit de aanvullende beschikkingen. Steeds volgens deze rechtsleer wordt de betekenis hiervan inderdaad bepaald door de voorbereidende werken, beïnvloed door de geschriften van Fontaine, die als uitgangspunt tot de interpretatie van de wisselrechtelijke verhoudingen een dogmatisch begrip van de wisselbrief, als geldpapier, stelde. Welnu Leon Dabin heeft in zijn reeds geciteerde studie duidelijk aangetoond dat de Duitse creatietheorie (Einert) niet ten grondslag lag aan het uitbouwen van de E.W. en dat zelfs de Duitse rechtsleer reeds voordien deze theorie had verlaten (8). Waar de opstellers van de E.W. principieel geen constructie voor deze wet opbouwden, dient de interpretatie dan ook te geschieden aan de hand van de gewone interpretatie-techniek die verder uiteengezet wordt en waarbij het rechtsvergelijkend onderzoek een noodzakelijke factor is.

2) De interpretatie-methode, die de Belgische rechtsleer en rechtspraak tot de boven-uiteengezette starre houding heeft geleid, is een *dogmatische* uitlegging in de zin die Meijers in zijn « *Algemene Begrippen van het Burgerlijk Recht* », hieraan hecht. Men gaat er inderdaad van uit dat de wisselbrief als geldpapier dat de handelaar zich zelf verschaft, altijd een abstract monetair karakter bezit, zowel in de verhouding: betrokkene-trekker, als in de verhouding betrokkene-derde nemer. Welnu, deze vooropstelling die de wetsinterpretatie leidt, en ook de oplossing moet geven voor de gevallen waar de wet zwijgt of niet uitdrukkelijk het antwoord brengt, laat geen plaats voor een interpretatie, die telkens bij een wetsbeschikking onderzoekt welke de belangen zijn die hier in conflict komen, en waarbij het soepele afwegen en ordenen van deze belangen naar de gemeenrechtelijke techniek kan gebeuren.

De heersende interpretatie is derhalve een dogmatische, berustend op de creatietheorie, voorgehouden in de voorbereidende werken, en die haar verantwoording zoekt in de zogenaamde noden van het verkeer, « les besoins de la pratique ».

II. Stellingen.

De grote moeilijkheid, die bij het discussiëren van wisselrechtelijke problemen steeds weer opduikt, is het feit dat de ene partij deze steeds wil oplossen vanuit één sluitende constructie (met veelzijdige variaties), die evenwel steeds op een of ander punt tekort schiet, terwijl de andere partij bewust aan elke theorie wil verzaken en eenvoudig de wisselbrief stelt als een origineel rechtsinstituut dat zijn rechtsgrond en verklaring vindt in de eisen van het verkeer, een stelling die hier tot een onaantvaardbaar resultaat leidt (9).

In werkelijkheid is de tegenstelling echter slechts in schijn absoluut, wat trouwens bevestigd wordt door de *feitelijke* eensgezindheid van de auteurs en de rechtspraak betreffende de oplossingen te geven aan de *meeste* wisselrechtelijke problemen. Ook hier kan

het onderscheid, dat Meijers maakt in zijn « *Algemene begrippen van het Burgerlijk Recht* » tussen *interpretatieve* vragen en *vragen van doelmatige systematiek*, verhelderend en overbruggend werken. Bij een interpretatieve vraag gaat het er om te bepalen welke de rechtsgevolgen zijn die een bepaald recht toekent aan het verrichten van een handeling, terwijl een vraag van doelmatige systematiek wordt gesteld, wanneer men deze rechtsgevolgen op een beknopte, samenhangende en pedagogisch-verantwoorde wijze wil ordenen.

Hoe dient dit onderscheid nu te worden toegepast, en op welke wijze wordt hier de vermelde traditionele kloof enigszins gedempt?

1. De interpretatieve vraag.

De interpretatieve vraag naar de rechtsgevolgen van de toestand waarbij een geaccepteerde wisselbrief zich op de vervaldag in handen van de trekker bevindt, die betaling vraagt, is als volgt te ontleden:

— Heeft de E.W. *uitdrukkelijk* stelling genomen betreffende het al of niet abstract karakter van de wisselbrief in de verhouding: trekker-betrokkene?

— Hoe dienen de desbetreffende beschikkingen te worden geïnterpreteerd in geval van stilzwijgen of vaagheid van de wet?

— Heeft de wetgever bij de invoering van de E.W. in het nationaal recht of in een aanvullende beschikking wel de opvatting van een abstracte verbintenis van de betrokkene tegenover de trekker gehuldigd, en welk is de waarde van deze opvatting?

Wat het eerste lid van de vraag betreft, is de rechtsleer akkoord om hier een ontkennend antwoord te geven, wat blijkt uit het volgend rechtsvergelijkend onderzoek.

Waar de wet derhalve niet uitdrukkelijk stelling kiest, dient het laatste woord gegeven aan de interpretatie-techniek, die hier dan ook bondig uiteengezet wordt. Komt men vervolgens tot het besluit dat de E.W. wel degelijk het abstract karakter van de verbintenis: betrokkene-trekker verwerpt, dan moet men logischerwijze besluiten tot strijdigheid met de wet van een andersluidende beschikking van de nationale wetgever terzake.

Vooraf stelt zich evenwel de vraag of de wetgever in werkelijkheid een beschikking heeft uitgevaardigd (in artikel 85) die indruist tegen de E. W., en of er integendeel geen (algemeen) verspreide vergissing is ontstaan door het feit dat de Belgische commentatoren van de wisselwet, zich blind gestoord hebben op de interpretatie, gegeven door de voorbereidende werken.

1) Wat het laatste punt betreft, volstaat het vast te stellen dat Leon Dabin in zijn reeds geciteerde studie voldoende duidelijk heeft aangetoond dat de voorbereidende werken verkeerdelijk voorhielden dat de E.W. berustte op de Duitse creatietheorie. Waar de verslaggevers nu, in de mening verkerend dat de creatietheorie ten grondslag lag aan de E. W., in artikel 85 het beginsel van het abstract karakter van de verbintenis betrokkene-trekker meenden te mogen vastleggen, kan hieraan geen waarde worden gehecht, vermits het nooit de bedoeling geweest is van de commentatoren een correctie van de E. W. te bewerken.

Vooraf stelt zich de beslissende vraag echter anders: welk is de betekenis van artikel 85? Bepalend is hier de interpretatie, waarbij de waarde van de voorbereidende werken tot de juiste proporties worden herleid, en tevens de letterlijke interpretatie wordt vermeden, die door de heer Debacker aan Leon Dabin

verkeerdelijk wordt toegeschreven (R. Debacker : bespreking van boek van Leon Dabin in Jurisprudence comm. de Bruxelles, 1956, p. 187).

Wat de interpretatie-techniek betreft, dient men inderdaad tot de overtuiging te komen dat het altijd verkeerd is als *uitgangspunt* tot wetsuitlegging voorbereidende werken te aanvaarden. Dit middel tot verklaring *kan* van belang zijn (Cass. 16 januari 1958 - Pas. 1958, I, 508), maar in beginsel is het alleen de wet, niet de toelichting die bindende kracht heeft. « Door de wet, niet anders, kan de wetgever ons iets bevelen. Wat deze personen, die de wetgevende macht vormen, overigens denken en willen, is hun particuliere mening, van niet meer belang dan die van wie ook (Scholten : Ndl. Burg. Recht, Alg. Deel, p. 56). Radbruch parafraserend kan worden voorgehouden dat de wet soms heel wat wijzer is dan de personen die ze hebben gemaakt, wat in het besproken geval wel zo is. (Radbruch : Rec. d'Et., Gény, DL II, blz. 714).

De rechtsvergelijking leert hier trouwens dat in het Engels rechtstelsel de voorbereidende werken voor de interpretatie van wet of besluit niet het minste gezag bezitten.

Samenvattend is, wat al de hier aangeraakte punten betreft, uiteindelijk beslissend het antwoord op de vraag welke betekenis aan de artikelen 17 en 28 E. W. moet toegekend worden, daar ingeval blijkt dat in deze beschikkingen geen abstract karakter aan de verbintenis betrokkene-trekker wordt toegekend, de nationale wetgever hier ook niet *mag* tegen ingaan.

2) Waar de E.W. in de artikelen 17 en 28 niet *uitdrukkelijk* heeft bepaald dat de excepties uit de onderliggende verhouding door de betrokkene aan de trekker steeds kunnen worden opgeworpen, noch het tegenovergestelde, moet de wet geïnterpreteerd worden.

Het eerste criterium bij de interpretatie is het geheel van de feitelijke noden, die tot de eenmaking hebben geleid. Houdt men dit voor ogen, dan wordt het duidelijk dat men bij de interpretatie van de E. W. niet moet zoeken welke theorie hieraan ten grondslag ligt, ofwel of er geen mogelijke gemene deler van theorieën is te construeren, maar wel welke de reële noden zijn welke de wet beoogt te regelen.

Nochtans ware het verkeerd, uitgaande van de opvatting van de wisselbrief als origineel rechtsinstituut, geen oog te hebben voor de *historische* achtergrond van de wisselbrief, voor het *verbintenisrechtelijke* karakter van de verhouding trekker-betrokkene, en voor de interpretatieve elementen die door een *doelmatige systematiek* worden gegeven. De noden van het verkeer verschijnen inderdaad voor het recht nooit als een brute feitelijkeheid, maar als constructie.

Rekening houdend met de verschillende elementen van deze interpretatie-techniek zal men dan ook bij voorbeeld zijn voorkeur schenken aan de delegatie-overeenkomst als interpretatieve constructie voor de wisselbrief boven het beding ten behoeve van derden, omdat de delegatieovereenkomst *historisch* aan de wissel ten grondslag ligt. Ziet men in dat dit slechts een constructie is tot interpretatie, dan vervalt het bezwaar als zou de delegatie-overeenkomst niet alle rechtsgevolgen van de wisselbrief meebrengen.

Het wordt ook duidelijk dat men de verhoudingen in de wisselbrief moet verklaren aan de hand van de algemene regels van het verbintenissenrecht. Het gaat natuurlijk niet op elke rechtshouding in de numerus clausus van de gekende contracten te willen persen, waar er feitelijke noden zijn, die nieuwe constructies vragen, en waar juridisch-technisch artikel 1134 de partijwil als rechtsbron erkent, maar hier gaat het er

alleen om een *hulpmiddel tot interpretatie* van het instituut van de wisselbrief te gebruiken. In de beginselen van het verbintenissenrecht vindt men de grondlijnen die normaal de wil van partijen in een overeenkomst beheersen, en die, aanvullend of dwingend aan elke partij recht en billijkheid laten wederen. Men denke aan het beginsel van de goede trouw, het « nemo dat quod non habet » beginsel. De noden van het verkeer vereisen dat nieuwe beginselen worden ontworpen, die evenwel de vroegere niet opheffen, maar aanvullen en corrigeren (bv. het beginsel van de verbintenishebbende rechtsschijn, dat het nemo-plus-iuris-beginsel komt aanvullen ⁽¹⁰⁾ en opnieuw hun interpretatieve rol moeten vervullen ⁽¹¹⁾).

Het spreekt tenslotte vanzelf dat het fundamentele criterium bij het zoeken naar de gepaste interpretatieve constructie de overeenstemming met het feitelijk gebeuren tussen partijen zal zijn. En hier, bij het vaststellen van de goede interpretatieve regel heeft de partijwil ontegensprekelijk een beslissende rol te vervullen. In laatste aanleg blijft de wisselbrief hier toch steeds een *verbintenisrechtelijk* instituut.

Uitgaande van deze vereisten van een gepaste interpretatie, die dus beantwoordt aan het historische gegeven en aan het juist geschetste karakter van de wisselbrief, dient men dan ook de dogmatische constructies als de creatietheorie, zij het dan ook slechts als interpretatief hulpmiddel, te verwerpen.

Hoe in de verschillende landen die eveneens de E. W. hebben aangenomen de boven uiteengezette interpretatie overweegt en tot een soepele en billijke oplossing leidt, moet het volgende rechtsvergelijkend onderzoek aantonen. Omdat dit op eminente wijze wordt toegepast, en daar de wisselbrief een bij uitstek internationaal rechtsinstituut is, wordt ook het recht dat buiten de E. W. staat, nl. het Anglo-amerikaans recht, in het onderzoek betrokken.

Tenslotte dient, wat de interpretatieve vraag betreft, aangestipt te worden dat een eenvoudige wet als dusdanig haar eigen wijze van uitlegging vereist ⁽¹²⁾. Deze dient rekening te houden met het eenvormig karakter van de wet, wat insluit dat men, waar het verbintenissenrecht van de verschillende verdragsluitende landen van elkaar afwijkt, deze divergente bepalingen moet uitsluiten en een eenvormige interpretatieve regel moet opstellen. Vandaar opnieuw de noodzaak van een rechtsgelijkende studie.

2. De vraag van doelmatige systematiek.

Zijn eenmaal door *interpretatie* de rechtsgevolgen in een bepaald geval vastgesteld, dan komt men tot de vraag van de meest doelmatige systematiek. Hier gaat het er om de desbetreffende rechtsgevolgen te classificeren. Bij deze groepering en ordening moeten vooral de volgende punten nagestreefd worden.

Vooreerst moet deze classificatie verkozen worden die op de bondigste en meest beknopte wijze de bedoelde rechtsgevolgen samenbundelt, en waaraan men dus ook het minst uitzonderingsgevallen of afwijkingen moet toevoegen. Met andere woorden, en in zoverre bij voorbeeld de creatietheorie, de delegatie-overeenkomst-theorie, of welke andere ook, als interpretatieve techniek kunnen gelden, stelt zich dan hier de vraag welke dezer constructies het meest volledig de rechtsgevolgen insluit en waarbij men het minst uitzonderingen moet maken (bv. creatietheorie + uitzondering van artikel 29 E. W.).

Zo ziet men dat de vooropstelling van de wisselbrief als origineel rechtsinstituut niet beantwoordt aan het vereiste van een goede ordening, vermits men hier in feite verzaakt aan enige systematiek en er hier veel-

eer een opsomming van rechtsgevolgen plaats heeft onder de rubriek: wisselbrief.

De belangrijkste doelstelling van een goede classificatie bestaat er evenwel in onmiddellijk een raam te bieden, dat dienstig kan zijn voor uitbreidende interpretatie (13). Op dit punt is er duidelijk een nauwe wisselwerking tussen de interpretatieve vraag en de vraag van doelmatige systematiek. Daarom ook schijnt de delegatieovereenkomst op dit punt de meest geschikte classificatie te zijn voor de rechtsgevolgen eigen aan de wisselbrief.

Een zelfde vereiste van doelmatigheid vormt een criterium om deze classificatie te verkiezen die aansluit bij het *historische ontstaan* van de wisselbrief. Het is tenslotte een *wet van spaarzaamheid* die vraagt dat geen nieuwe constructie tot ordening zou worden opgesteld als er een historisch raam bestaat, dat op even nuttige wijze de rechtsgevolgen omvat en daarenboven ook aan de andere doelmatigheidsvereisten beantwoordt.

Dit vereiste sluit nauw aan bij het criterium van de pedagogische waarde van een classificatie. Hier wordt de vraag gesteld of de ordening tot het geheugen spreekt, of zij in het leven van constructies niet nutteloos is, of zij aansluit bij de geschiedkundige evolutie, of zij opvoedt tot juridische interpretatie en of zij een esthetisch karakter bezit (14).

Dat de overeenkomstentheorie, en ook de constructie die de delegatieovereenkomst als grondslag voor de wisselbrief ziet, vooral aan deze laatste vereisten beantwoordt, is duidelijk voor wie ervaren heeft welke grote bekoring van het boek van Scheltema (Wisselen-Chèquerecht) uitgaat.

Op de hier gestelde vraag naar een doelmatige groepering zijn natuurlijk verschillende antwoorden mogelijk, die nooit in absolute zin goed of slecht zijn. Zij hebben alle een zekere nuttigheidswaarde. Waar de delegatie-overeenkomst echter als *interpretatieve constructie* het best geschikt lijkt, en ook op zeer bevredigende wijze aan de vereisten van een *doelmatige systematiek* beantwoordt, schijnt deze theorie wel een zekere voorkeur te verdienen. Anderzijds is het wellicht goed aan te stippen dat de creatietheorie bij voorbeeld, zowel als interpretatieve techniek, als tot groepering, niet zozeer onjuist te noemen is, maar veel meer verarmend werkt.

Het volgende rechtsvergelijkend onderzoek is gericht op het beantwoorden van de *interpretatieve vraag*.

III. Rechtsvergelijkend overzicht.

A. Landen, behorend tot het stelsel van de E.W.

1. Frankrijk.

Waar nu, in tegenstelling met België, in Frankrijk algemeen wordt voorgehouden dat de acceptant alle verweren uit de basisovereenkomst tegenover de trekkerhouder kan uitoefenen, daar was vóór de invoering van de E.W. hieromtrent in de rechtsleer een merkbare aarzeling, terwijl in de rechtspraak duidelijk de tegenwerpelijke der excepties werd aangenomen (15).

Na een tijdelijke aarzeling is de rechtspraak nu bijna eenparig in dezelfde zin gevestigd (16).

De evolutie loopt over stadia waarin enkele typebeslissingen opduiken.

- 1) *Hof van Beroep te Algiers, 10 juli 1937* - (Sirey, 38 II, 145, noot Lescot).

In dit arrest werd stelling genomen voor de abstracte verbintenis in de verhouding tussen onmiddel-

lijk verbonden partijen, grondend op het feit dat artikel 28 op zichzelf klaar genoeg is en geen interpretatie vereist, en op de tweede plaats dat de conventie van Genève duidelijk bedoelde een werkelijke handelsmunt te scheppen.

In zijn noot op dit arrest vat Lescot de critiek en de houding van de klassieke Franse rechtsleer hieromtrent samen:

a. Deze houding is onredelijk vermits de acceptant in een later geding wel zijn rechten zal kunnen laten gelden.

b. De voorbereidende werken zijn in tegengestelde zin (Deze van Den Haag 1910, verslag Lyon-Caen: expliciet).

c. Tekstargument: Artikel 121 (art. 17 E.W.) omvat duidelijk onder «persoonlijke excepties» alle verweren uit een onmiddellijke verhouding voortkomend, terwijl anderzijds de houder te goeder trouw alleen beschermd wordt.

- 2) *Cass. Req. 13 mei 1942* - (Sirey, 42.I.122 met noot).

Dit arrest dat de kentering bewerkte, besliste als volgt: «Si les dispositions de l'art. 128 nouveau Code Comm., donnent au créancier-tireur d'une lettre de change une action de change directe contre son débiteur tiré-accepteur, elles n'interdisent pas à celui-ci de combattre la présomption de provision en opposant à cette action le moyen de défense, tiré de l'annulation du contrat, qui a été la cause de la création de la lettre de change.»

- 3) *De Handelsrechtbank van Rouen (17 juni 1949* - Sirey 50.II.41 met noot Houin).

poogde nog aan deze rechtspraak te ontsnappen waar zij besliste: «Lorsqu'une lettre de change ayant été tirée d'un pays étranger sur la France a un caractère international, elle est régie par la convention de Genève du 7 juin 1930, aux termes de laquelle le tireur a contre l'accepteur une action directe qui ne peut être mise en échec que si l'accepteur oppose en compensation une créance liquide, exigible et non litigieuse, foi étant due au titre.»

Deze gewrongen constructie bewees evenwel niets anders dan het vast en eenparig karakter van de tegenovergestelde rechtspraak. Houin merkte in zijn noot dan ook terecht op dat: «Le jugement invoque le caractère international de la traite pour échapper à cette jurisprudence et pour obliger le tiré-accepteur à payer inconditionnellement, au tireur, sous prétexte que foi est due au titre. Le raisonnement semble reposer sur une confusion. Les contractants se sont seulement engagés à introduire cette loi uniforme dans leur législations nationales, sous certaines réserves, qui peuvent laisser subsister des divergences. Et ces lois nationales, avec leurs divergences, s'appliquent aussi bien aux traites nationales qu'aux traites internationales.»

2. Duitsland.

De Duitse *rechtsleer* houdt algemeen voor dat in het beoogde geval de excepties tegenwerpelijk zijn. Jacobi drukt het als volgt uit: «Auch der Aussteller hat die Rechte gegen den Annahmer unabhängig von dem der Tratte zu Grunde liegenden Auftrags- und Deckungsverhältnis, doch kann ihm der Annahmer aus diesem Verhältnisse Einreden entgegenhalten.» (Jacobi: Wechsel- und Scheckrecht, 1954, T. I, P.554).

Om dit te rechtvaardigen roepen alle auteurs art. 17 van de E.W. in. De achtergrond van deze interpretatie wordt gevormd, niet door de creatietheorie, maar door de theorie van het Begebungs-Vertrag, die de verhoudingen in de wisselbrief, zoals in alle order- en toonder-papieren, ziet als evenzeveel overeenkomsten, waarbij de ondertekening van het papier tot schuld-erkenning (cfr. art. 1132 Belg. B.W.) en het bezit van dit papier rechtsschijnscheppend worden geacht (17).

Deze theorie schijnt zelfs in de wet vastgelegd te zijn, waar artikel 364, al. 2 van het Handelsgesetzbuch luidt: « Dem legitimierten Besitzer der Urkunde kann der Schuldner nur solche Einwendungen entgegenzusetzen, welche die Gültigkeit seiner Erklärung in der Urkunde betreffen oder sich aus dem Inhalt der Urkunde ergeben oder ihm unmittelbar gegen den Besitzer zustehen. » (18).

Er wordt evenwel voorgehouden (19) dat, hoewel het Duitse *materiële* recht de tegenwerpelijheid van de verweren aanvaardt, deze tegenwerpelijheid verdwijnt in de bijzondere procedure door het Duitse recht voorzien voor waardepapieren. Bedoeld wordt het *Urkundenprozess* in de paragrafen 602 tot 615 *Zivilprozessordnung*, die een spoedprocedure voorzien van de trekker-houder tegen de acceptant. Het probleem stelt zich hier dus op twee vlakken: enerzijds wordt de vraag gesteld naar de tegenwerpelijheid van de excepties in de *cambiaire vordering*, en anderzijds naar de toelaatbaarheid van de bewijsmiddelen in de bijzondere procedure.

Het *Urkundenprozess*, een nog vereenvoudigde vorm van het *Mahnverfahren*, dat een spoedprocedure is om een uitvoerbare titel te bekomen voor eenzijdige schuldvorderingen, heeft als kenmerken: « dass als Beweismittel für den erhobenen Anspruch nur Urkunden zugelassen werden, und dass auch der Beklagte im Beweis seiner Einrede entsprechend eingeschränkt ist. » (Dr. W. Kisch: Deutsches Zivilprozessrecht, 1922, IIIe Band, p. 108) (20).

Naast enkele bijzondere kenmerken, zoals de regel dat de aanlegger steeds de gewone procedure kan verkiezen en dat een wederzijds of het opwerpen van de onbevoegdheid van de rechtbank niet zijn toegelaten (21), die voor het gestelde probleem niet van groot belang zijn, is het kernpunt van de procedure vooral de beperking van de bewijsmiddelen zowel voor eiser als verweerder. Voor de verweerder (zoals voor eiser) geldt het volgende: « Er darf nicht zum Beweise seiner Einreden sich jedes Mittels bedienen, sondern auch er ist grundsätzlich auf Urkunden angewiesen. Daneben aber ist allerdings die Eideszuschreibung gestattet. Behauptet er also, den eingeklagten Schuldschein bezahlt zu haben, so kann er hierüber dem Kläger einen Eid zuschieben, auch eine Quittung vorlegen, dagegen nicht einen Zeugen benennen. »

Deze beperking van bewijsmiddelen is evenwel slechts van kracht in de *eerste fase* van het proces.

In de *tweede fase* van *hetzelfde proces* valt elke beperking weg en komt men terug tot het gemeenrecht.

Dit wordt als volgt uitgedrukt: « Hat der Beklagte sich dem Anspruch widersetzt, hat er namentlich Einreden vorgebracht, die er nicht durch Urkunden oder Eideszuschreibung beweisen kann, so wäre es natürlich ungerecht, ihm die Verteidigung endgültig abzuschneiden. Darum wird er zwar im Urkundenprozess verurteilt, aber unter Vorbehalt seiner Rechte, in einem sogenannten *Vorbehaltsurteil*. Dies bedeutet, dass der Rechtsstreit für die betreffende Instanz noch nicht erledigt ist, sondern vor demselben Gericht anhängig bleibt, und zwar nunmehr in ordentlichen

Verfahren. Das Urkundenprozess verwandelt sich von jetzt ab in den regelrechten ordentlichen Prozess. » (Kisch, op. cit., p. 109).

Het enige voordeel van deze spoedprocedure is dan gelegen in het feit dat hierdoor aan de eiser een voorlopig uitvoerbare titel wordt geschonken, die hij evenwel op eigen risico zal laten uitvoeren. In de praktijk wordt deze spoedprocedure dan ook slechts aangewend indien het duidelijk is dat de weren van de tegenpartij niet ernstig zijn.

Hieruit blijkt dus dat ook op het vlak van de procedure het opwerpen van excepties is toegelaten, zij het dan in de *tweede fase* van *hetzelfde proces*. Overigens wordt een gelijkaardige, en wellicht efficiënter beveiliging, van de crediteur, die De Page in deze spoedprocedure meent te zien, in ons recht verstrekt door de mogelijkheid van conservatoir beslag, en het protest.

In de *rechtspraak* wordt de tegenwerpelijheid van excepties eveneens algemeen aanvaard.

Vermelden wij een beslissing van het *Oberlandesgericht Hamburg* (3 4 350/50 - 8.3.1951 - Das Betrieb 51/269) waar gezegd wordt: « Gegenüber dem Wechselanspruch des Ausstellers sei die Einrede des Annehmers dass er sich ohne rechtlichen Grund Wechselmässig verpflichtet habe, und der Aussteller deshalb um den Wechsel ungerechtfertigt bereichert sei nach § 821 B.G.B. zulässig und werde nicht durch die abstrakte Natur der Wechselverpflichtung ausgeschlossen » (22).

In dezelfde zin ook *O.L.G. Düsseldorf* 6 U 322/51 - 24.7.1952.

3. Nederland.

a) Rechtsleer:

In de Nederlandse rechtsleer wordt de stelling gehuldigd dat de acceptant aangesproken door de trekker de excepties uit de onderliggende verhouding kan inroepen. Soms werd, en wordt de tegenovergestelde mening vooropgezet, aldus Land en Kist, dit evenwel slechts sporadisch (23).

Onder het stelsel, aan de E.W. voorafgaand, diende de trekker in een dergelijke vordering zelfs te bewijzen dat de betrokkenene een prestatie verschuldigd was op grond van de basis-overeenkomst, dit omdat art. 1372 Nedl. B.W. in tegenstelling tot ons art. 1132 geen kracht toekent aan de *cautio indiscreta* (schuld-erkenning zonder vermelding van oorzaak) (24).

Terecht schrijft Scheltema dan ook: « Het verschil tussen beide systemen betreft dan ook uitsluitend de bewijslast... Kent men zoals de geldende wet doet, den trekker de directe wisselvordering toe, dan geniet hij het voorrecht der processuele abstractie. Hij kan volstaan met het stellen der acceptatie, en het is aan de acceptant aan te tonen dat hij desnietteminaande — b.v. omdat de verkoper-trekker in wanprestatie verkeert — niets verschuldigd is (Scheltema-Wiarda: Wissel- en Chequerecht, p. 70/1).

Technisch-juridisch is de grondslag van deze stelling artikel 116 K (art. 17 E.W.). Dit artikel, zoals trouwens gans het wisselrecht krijgt zijn plaats in het geheel van het verbintenissenrecht, daar inderdaad de verhoudingen in de wisselbrief ontleed worden in verschillende overeenkomsten (overeenkomsttheorie).

Vermits deze theorie verder wordt uiteengezet, volsta het hier te zeggen dat in de wisselbrief (en in alle order- en toonder-papieren) op de eerste plaats schulderkenningen of betalingsbeloften gezien worden, die door de trekker, uitgever van het papier, aan de nemer worden overhandigd tot betaling van een

basisverbintenis. In het bedoelde geval is het de acceptant die deze betalingsbelofte (*cautio indiscreta*) doet, zodat alleen de bewijslast is omgekeerd, en, indien hierbij een nieuwe verbintenis tot stand komt, deze volledig bepaald wordt door de wil der partijen.

Waar men over de grondslag en de argumentatie in de Nederlandse rechtsleer algemeen akkoord gaat, zijn er toch enkele afwijkingen omtrent de formulering ⁽²⁵⁾ en de omvang van de verbintenisscheppende betalingsbelofte.

Wat betreft het al of niet-verbintenisscheppend karakter van het geven en nemen van het papier, onderscheidt Scheltema scherp twee opvattingen, waarbij de overheersende mening zou voorhouden dat de ene partij aan de andere slechts een *bewijsmiddel* geeft, en de ander mening (deze van Scheltema) hierbij het ontstaan van een *nieuwe verbintenis* zou aanvaarden ⁽²⁶⁾.

Zijn bewerker Wiarda stipt echter terecht aan: « In dit verband merkt Molengraaff (zogenaamd voorstander van de eerste opvatting) op, dat Scheltema's formulering van het geschilpunt door de tegenstelling: verbintenisscheppende overeenkomst én slechts verschaffing van een bewijsmiddel, de kiem van misverstand in zich draagt, althans den indruk maakt, dat de strijd zou lopen over *overeenkomst* of *niet overeenkomst maar bewijsmiddel*, terwijl deze in werkelijkheid loopt over welke soort overeenkomst, m.a.w.: roept de schuldbekentenis een schuldverbintenis in het leven of stelt zij het bestaan van een schuldverbintenis vast, al moge zij tevens op die bestaande verbintenis op de een of andere wijze en in meerderen of minderen omvang enige werking uitoefenen. » (Scheltema-Wiarda, Wissel- en Chèquerecht, p. 7).

Er kan dus van een wezenlijke tegenstelling niet gesproken worden.

b) De *rechtspraak* is eveneens de gestelde mening toegegaan.

Vermeld kan worden het vonnis van het *Kanton-gerecht Amsterdam* 15 nov. 1935 N.J. en W.1936 nr. 626 dat bepaalt: « dat gedaagde staande tegenover de oorspronkelijke schuldeiser het recht heeft tegenover deze vordering een beroep te doen op verweermiddelen ontleend aan de achterliggende materiële verhouding tussen partijen ».

En verder de beslissing van de *Rb. Utrecht* 29 mei 1935, N.J. en W.1937, nr. 101, met de interessante motivering: « O. dat het stuk waaruit eiser ageert, is een promesse, welke voldoet aan de vereisten door artikel 208 (oud) K. gesteld en derhalve als zodanig geldig is,

O. dat aan een promesse, zijnde een *cautio indiscreta* het vermoeden ener geldige oorzaak ten grondslag ligt, en mitsdien de gedaagde het bewijs van het tegendeel zal hebben te leveren,

O. dat gedaagdes verweer: er bestond geen betalingsplicht van gedaagde tegenover de N.V. Erven van Loon en dus is de promesse, als hebbende geen oorzaak nietig, aan de rechtbank onjuist voorkomt ».

B. Het Anglo-Amerikaans stelsel.

1. Schets:

— Het Anglo-Amerikaans wisselrecht is *gecodificeerd recht* (Eng.: Bills of Exchange Act van 1882 - U.S.A.: Negotiable Instruments Act van 1896), en verhoudt zich dus als Statute Law tot Common Law. Dit is derhalve van toepassing voor zover niet afgeweken wordt door de wet, dan, strikt geïnterpreteerd ⁽²⁷⁾.

Deze verhouding wordt door Byles bondig als volgt uitgedrukt: « All the contracts arising on a bill of exchange are *simple contracts*, but they differ in the eyes of the common law from other simple contracts in these two particulars, first, that the benefit of the contract has long been assignable at law, and its obligation *communicable*, secondly, that consideration will be *presumed* till the contrary appears » ⁽²⁸⁾.

(Byles: « A treatise on the law of bills of exchange » 1939, p. 10).

— Het Anglo-Amerikaans contractenrecht wordt beheerst door de *leer van de « consideration »*, die wij hier voorlopig met het oog op het probleem kunnen bepalen als de leer die vereist dat elke verbintenis, om *bindend* te zijn, moet verricht zijn als tegenwaarde van een *actuele en concrete* prestatie ⁽²⁹⁾.

Welnu het recht der waardepapieren wijkt hiervan af op enkele punten, waarvan hier alleen dienen te worden weerhouden de bepalingen dat:

1) « Consideration » altijd vernoemd wordt;

2) Als « consideration » kan gelden een *voorafbestaande* verbintenis;

3) Het vereiste van de « consideration » bestaat alleen in de verhouding tussen *onmiddellijk* verbonden partijen.

Het is deze laatste afwijking van het gemeenrecht, die meebrengt dat in het wisselrecht de excepties uit de provisie- of valuta-verhouding verdwijnen in de *abstracte* verhouding (art. 17 E.W. vgl.), maar anderzijds, dat de verweren wel kunnen opgeworpen worden tussen onmiddellijk verbonden partijen, waarbij echter krachtens het eerste beginsel de bewijslast is verplaatst.

Byles drukt het uit als volgt: « Between *immediate* parties — that is, between the drawer and acceptor, between the payee and drawer, between the payee and the maker of a note, between the indorsee and the indorser — the only consideration is that which moved from the plaintiff tot the defendant and the absence of failure of this is a good defense tot an action. »

(Byles: op. cit. p. 132).

Een gevolg van deze opvatting is dat het probleem zich in het Engels recht schijnbaar niet voordoet.

— Naast de excepties die gehaald worden uit de afwezigheid of een gebrek van de « consideration » in de basisovereenkomst, zijn er echter nog andere verweren, waarvoor het probleem rijst of zij tegenwerpelijk zijn tussen onmiddellijk verbonden partijen.

Welnu het Angelsaksisch recht maakt hier het onderscheid tussen *real* en *personal defenses* ⁽³⁰⁾.

Dillavou-Howard drukt het als volgt uit: « The defects to which the holder in due course is not subject, are called *personal defenses*. There are certain defenses, however, which the maker and the acceptor may successfully maintain even against the holder in due course. These defenses are called *real defenses*. If the holder is not a holder in due course, personal as well as real defenses may be successfully interposed against him, just as though the instrument were nonnegotiable (sec. 76).

Personal defenses are those which relate to the consideration for which the instrument was given and to losses resulting from some negligence on the part of the primary party in creating or executing the instrument. They may be classified als follows: Fraud in the inducement of consideration, lack, failure or illegality of consideration, payment, improper delivery of a completed instrument, slight duress, unauthorised completion and material alteration made possible by negligent conduct. »

(Dillavou-Howard : « Principles of business law », 1948, sect. 77, p. 185).

2. Besluiten met het oog op een rechtsvergelijkend onderzoek.

a) Een eerste fundamentele vaststelling is dat het Anglo-Amerikaans recht der waardepapieren (negotiable instruments) voortbouwt op het bestaande contractenrecht, waarin de leer van de consideration de basis vormt. Zo is het in staat, zonder beroep te doen op enige buitenissige en onsamenhangende theorie, volgens de beproefde lijnen van het contractenrecht de belangen van elk der partijen recht te laten wedervaren, en terzelfdertijd langs wettelijke weg voldoende aanvulling of correctie te verschaffen om het waardepapier zijn monetaire en kredietscheppende functie te laten vervullen.

b) Een tweede belangwekkend punt is het onderscheid dat gemaakt wordt in de verhouding tussen de *immediate parties* en tussen de *remote parties*. Waar het Anglo-Amerikaans recht alle excepties, geput uit de basisovereenkomst maar dan met omkering van de bewijslast, toelaat tussen *immediate parties* is het duidelijk dat dit stelsel weigert een abstract karakter toe te kennen aan een order- of toonderpapier tussen causaal-verbonden partijen. Dit sluit trouwens logisch aan bij het vertrekpunt.

c) Te bemerken valt eveneens dat de bepalingen die de gebondenheid van de acceptant tegenover andere dan onmiddellijk-verbonden partijen, en de niet-tegenwerpelijheid van verweren tussen *remote parties* in het algemeen berust op het beginsel van *estoppel*. Dit beginsel, waarbij een partij die door haar handeling bij een derde een dergelijk vertrouwen wekt dat deze derde zich daarop instelt, door deze handeling gebonden is en die niet kan herroepen, is in feite een concrete toepassing op het vlak van de procedure van de algemene leer van de verbintenisscheppende rechtsschijn.

IV. Synthese.

1. Gegevens uit de rechtsvergelijkende schets.

In verband met de interpretatieve vraag of de E.W. in artikel 17 en 28 als rechtsgevolg van het uitgeven van een wisselbrief het abstracte karakter van de ontstane verbintenis tussen betrokkene en trekkenemer aanvaardt, werd de houding van rechtsleer en rechtspraak onderzocht in enkele ons omringende landen ⁽³¹⁾.

Met betrekking tot de vraag van het al of niet abstract karakter van de verbintenis tussen betrokkene-trekker in het algemeen, werd het Anglo-Amerikaans recht onderzocht, vooral met het oog op de gevolgde interpretatietechniek.

De besluiten zijn de volgende :

1) In de onderzochte landen (Frankrijk, Nederland en Duitsland) wordt erkend dat de E.W. in de artikelen 17 en 28 op geen enkele wijze materiële abstractie van de verbintenis tussen onmiddellijk-verbonden partijen erkent. Hoewel de interpretatieve vraag, vooral in Frankrijk, eerder oppervlakkig wordt beantwoord, blijkt toch dat het in deze landen onmiddellijk duidelijk wordt geacht dat de aard van de wisselbrief geen materiële abstractie in de verhouding : trekker - betrokkene vereist.

2) Het verwerpen van de materiële abstractie blijkt moeilijk te verenigen met de stellingen van de creatietheorie, gezien het dogmatisch karakter van deze

constructie. Dit treedt duidelijk naar voor uit de starre houding van de *Belgische* rechtsleer en rechtspraak en uit het wat onsamenhangend karakter van de argumentatie van de *Franse* rechtsleer en rechtspraak, die zó gedwongen is op het formeel-juridische vlak te blijven.

3) Tenslotte blijkt uit de ontleding van het recht in *Nederland* en *Duitsland* enerzijds, en anderzijds in het *Anglo-Amerikaanse* recht, dat dit probleem hier geen bijzondere moeilijkheden oproept, juist omdat die interpretatieve vraag op de juiste wijze wordt beantwoordt, namelijk door de verklaring te geven aan de hand van elementen uit het verbintenissenrecht. Tevens blijft de wisselbrief hier niettemin volledig zijn functie als waardepapier behouden.

Welke is nu de interpretatieve constructie uit het verbintenissenrecht die voor verklaring aangewezen is, en hoe moet die worden uitgebouwd ?

Ziedaar de vraag die hier zijn oplossing dient te vinden.

2. Driepartijen- en tweepartijen-overeenkomst tot verklaring van de wisselbrief.

1. De Delegatieovereenkomst.

Technisch-juridisch schijnt de delegatie-overeenkomst niets anders te zijn dan een driepartijenovereenkomst, waarvan de inhoud volledig bepaald wordt door de wil der betrokken partijen. De desbetreffende artikelen 1272 - 1275 B.W. komen dan ook als volstrekt inhoudloos voor in deze zin dat zij niets anders doen dan verwijzen naar artikel 1134 en het beginsel van de wilsautonomie als rechtsgrond ⁽³²⁾. Alleen een ontleden van wat partijen eigenlijk beogen, bij voorbeeld in het type van de delegatieovereenkomst : het onherroepelijk krediet, kan ons doen besluiten tot het afwijzen van de theorie van de *délégation-cautionnement*, wat dan ook dient te gebeuren, vermits partijen wel degelijk de gedelegeerde als hoofdverbondene beschouwen ⁽³³⁾.

De *Belgische* rechtsleer neemt algemeen een afwijzende houding aan tegenover de toepassing van de delegatieovereenkomst op de wisselbrief, hoofdzakelijk omdat de wissel ook met twee partijen kan ontstaan ⁽³⁴⁾.

Dit bezwaar moet evenwel vervallen indien men de delegatieovereenkomst alleen als een constructie tot interpretatie beschouwt. De voorstanders van een verklaring van de wisselbrief op grond van de delegatieovereenkomst verliezen evenmin als wie ook uit het oog dat men niet voor een driepartijenovereenkomst kan staan, waar er alleen van twee partijen in een wisselverhouding sprake is. In werkelijkheid willen zij echter niet meer dan de wisselbrief *interpreteren vanuit* de delegatieovereenkomst indien in de wisselverhouding inderdaad alle elementen van een dergelijke overeenkomst gegeven zijn. Dit komt bij voorbeeld scherp tot uiting waar men aan de hand van deze interpretatieve constructie het begrip van het fonds, de onbeschikbaarheid hiervan en het voorrecht van de trekker hierop (artikels 79 en volg. Wisselwet) wil omlijnen en verklaren. Het spreekt nu wel vanzelf dat deze interpretatie onnodig is waar er geen fonds aanwezig is. Niemand van de partijgangers van laatstgenoemde interpretatie zal daarom ontkennen dat er in dit geval een volkomen geldige wisselbrief kan bestaan. Tot welke ongerijmdheden en gevaarlijke gevolgen men eventueel kan komen indien men de beschikkingen omtrent het fonds niet zo verklaart, blijkt echter wanneer men moet vaststellen hoe bij

voorbeeld in het Franse recht het voorrecht op de provisie tot een eigendomsrecht wordt geconstrueerd.

Nu dient er evenwel toegegeven te worden, dat niet dikwijls het nochtans reële onderscheid wordt gemaakt tussen een constructie, die alleen een interpretatieve functie heeft, en een constructie die men wil identificeren met een rechtsinstituut, in casu de wisselbrief (35).

Overigens, indien men aanvaardt dat de delegatieovereenkomst zich volledig op het vlak van de partij-autonomie beweegt, dan is het duidelijk dat men, in het geval dat hier voorhanden is, aanvankelijk voor een tweepartijenovereenkomst staat (cfr. infra) waartoe een derde, na aanvaarding van de betalingsopdracht, of als derde-nemer, toetreedt.

In het geval, waar de trekker houder wordt van het accept, is er dus geen driepartijenovereenkomst, zodat er geen interpretatie mogelijk is aan de hand van de delegatieconstructie. Men staat hier eenvoudig voor een wisselbrief met twee partijen waarbij als patroon tot interpretatie moet fungeren een tweepartijenovereenkomst, die beantwoordt aan het werkelijke gebeuren, en die kan uitgroeien tot een delegatie.

De ontleding van deze overeenkomst, en de « mogelijke » toepassing van de aldus gevonden interpretatieve elementen op de bedoelde tweepartijenverhouding in de wisselbrief, is beslissend voor het al of niet toekennen van enige abstractie aan de verbintenis van de schuldenaar.

2. De overeenkomstentheorie

(Theorie van het Begebungsvertrag).

Deze theorie werd vooral ontwikkeld in de Nederlandse en Duitse rechtsleer (36). In Nederland kent men schijnbaar de delegatieovereenkomst niet. In Duitsland beeldt de Anweisung hier wel het grondtype van uit, maar de delegatieovereenkomst is er echter niet zelfstandig uitgewerkt. Men kan evenwel opmerken dat, waar beide theorieën berusten op de wil der partijen, zij wezenlijk niet van elkaar verschillen (37). Wellicht wortelt het onderscheid alleen hierin, dat de overeenkomstentheorie de verhoudingen in de wisselbrief, naar de uitdrukking van Scheltema in twee delen knipt, waar de *gerijpte* wisselbrief in wezen een driepartijenovereenkomst is. Dit legt overigens uit waarom het in de overeenkomstentheorie moeilijk te verklaren valt dat de acceptant hoofdebiteur is (38).

De wisselbrief, die als delegatieovereenkomst onvoltooid is omdat er slechts een tweepartijenverhouding is, moet men echter, wat de hier gestelde vraag betreft, interpreteren op grond van een overeenkomst van-geven-en-nemen, ons bekend uit het gemeen recht, namelijk het verbintenisscheppend overhandigen van een schuldbekentenis. Onderzocht moet tevens worden of deze constructie ook beantwoordt aan het feitelijk gebeuren tussen partijen. Dit wordt helder en beknopt aangetoond in het vonnis van 1 februari 1958 van de Rb. van Kh. te Kortrijk, waarnaar dan ook teruggerepen wordt. Afwijkende interpretatieve elementen kunnen daarentegen in de noden van het verkeer niet gevonden worden, vermits tussen trekker en betrokkene op geen enkele wijze een snelle en veilige circulatie van het papier vereist wordt, wat juist een materiële abstractie vordert.

Tussen de trekker en de betrokkene is inderdaad alleen een overeenkomst tot stand gekomen, waarbij de ene partij aan de andere, een schuldbekentenis overhandigt, die aanknoopt bij een onderliggende over-

eenkomst. Dit geschrift kan een louter bewijs zijn van de basisovereenkomst, maar in de regel is de overhandiging van een schuldbekentenis een handeling waarbij een nieuwe verbintenis tot stand komt (bv. schuldbekentenis tot regeling van saldo: artikel 1132 B.W.). In het geval van de overhandiging van een order- of toonder-papier is de handeling evenwel altijd verbintenisscheppend. Het karakter van de overhandiging van het papier wordt door Scheltema helder belicht: « Bij de handeling van het geven en nemen der schuldbekentenis kan... in de bestaande verbintenis wijziging worden gebracht, bv. wat betreft termijnbepalingen, voorwaarden, rentebedingen, enz.; ook is denkbaar, dat partijen schuldvernieuwing hebben beoogd. Voor zover het de bedoeling is, op deze wijze nieuwe rechten en verplichtingen in het leven te roepen, strekt de handeling van het geven en nemen der schuldbekentenis niet slechts tot het verschaffen van een bewijsmiddel, doch is zij tevens in materieel-rechtelijke zin verbintenisscheppend » (Scheltema op. cit. p. 390) (39).

Deze uit de nadere overeenkomst ontstane verbintenis is echter niet in *materiele* zin *geabstraheerd*, omdat die nieuwe verbintenis een onzelfstandige (40) verbintenis is, een hulpovereenkomst, « die wat haar werking betreft, krachtens haar eigen inhoud, en mitsdien krachtens de eigen wil van partijen, in materieel opzicht met de onderliggende verhouding verband houdt ». (Scheltema, op.cit., p.55)

Dit brengt ons tot het fundamentele onderscheid tussen *materiele* en *formele* abstractie, onderscheid dat samenvalt met de grondige scheiding in de wisselbrief tussen verhouding van onmiddellijk-verbonden en middellijk-verbonden partijen (drie- of tweepartijenovereenkomst), en dat in de Belgische rechtsleer praktisch onbekend is, wat tot de starre houding heeft geleid (cfr. De Page: De l'obligation abstraite). Spreekt men hier van abstractie, dan bedoelt men immer de materiele abstractie. De eenvoudige refutatie ligt in de interpretatie van de tot stand gekomen overeenkomst: « Een schuldig-zijn uit welken hoofde dan ook komt in werkelijkheid niet voor (Molengraaff, Leidraad, p. 310). Wel heeft er echter door de nadere overeenkomst waarbij een betalingsbelofte, zonder noodzakelijke vermelding van oorzaak (cfr. art. 1132) wordt overhandigd, een *omkering plaats van de bewijslast*. Welnu dit wordt bedoeld door *formele* of *processuele* abstractie. De commentator van de rechtspraak in de Rivista del diritto commerciale drukt het zeer mooi als volgt uit: « La recognizione di debito, di cui all' art. 1988, è negozio processualmente astratto, in quanto sposta l'onere della prova, è negozio materialmente causale, in quanto è privo di effetti; se si provi l'inesistenza del rapporto fondamentale » (Riv. del dir. com., Corte di Cass. 9 luglio 1949, 1951 nr 1-2, p.I parte seconda).

Zo komt men terug tot het *vonnis van 1 februari 1958 Rb. van Kh. Kortrijk* waar wellicht voor het eerst in onze rechtspraak dit onderscheid wordt gemaakt: « Overwegende dat tussen de trekker en de betrokkene-acceptant het abstracte karakter van de wisselovereenkomst niet dermate doorweegt dat de accepterende betrokkene al zijn weren uit de oorspronkelijke verhouding opgeeft,

Dat de betrokkene, die accepteert, zich verplicht tot betaling van de wissel zoals deze luidt, aan iedere regelmatige houder, de trekker inclusief, *maar dat hij zich tegenover de trekker nog op de oorspronkelijke verhouding kan beroepen, al rust nu de bewijslast op hem* ».

De overeenkomst tussen trekker en acceptant is

wel in zekere mate verbintenisscheppend; in hoever dit echter zo is, hangt af van de partijwil:

«de vraag hoe dat verband (tussen de nadere overeenkomst en de fundamentele verhouding) precies is, en in welke mate derhalve de onzelfstandige overeenkomst van de fundamentele verhouding afhankelijk is, moet telkens worden beantwoord aan de hand van de bedoeling van partijen, die de onzelfstandige overeenkomst aangingen: zij is m.a.w. een feitelijke vraag» (Molengraaff, op. cit. p. 310).

De concrete uitwerking hiervan wordt ons opnieuw gegeven in het zoëven vermelde vonnis, waaruit blijkt dat de voorgestelde interpretatieve constructie ook in de werkelijkheid aan het wisselgebeuren beantwoordt:

Overwegende dat op grond van het bovenstaande (cfr. inleiding: voorafgaande tekst van het vonnis) er geen schuldvernieuwing plaats grijpt wanneer de schuldenaar een wissel accepteert *ter voldoening van een om een andere reden aangegane schuld*.

Overwegende dat uit dien hoofde de trekker wel het recht heeft in een wisselgeding met de betrokkene-acceptant te verwijzen naar de bevoegdheidskeuze van de onderliggende overeenkomst,

Overwegende ten andere dat het *niet praktisch is, en het over het algemeen niet de gemeenschappelijke bedoeling is, de trekker te beperken tot de rechterlijke bevoegdheid van de plaats waar de betrokkene accepteerde*. Dat de onderliggende betalingsverbintenis meestal contant moet worden voldaan en de schuldeiser *louter toegeeflijkheid* aan de schuldenaar, die naliet te betalen *termijnen van respijt verleent, veelal onder vorm van accepten*, zodat de tegemoetkomende schuldeiser-trekker geen nadeel moet lijden omwille van zijn inschikkelijkheid». (41)

3. Besluit.

Technisch-juridisch berust de voorgaande constructie in ons recht op art. 1134 dat het beginsel van de partijautonomie als rechtsbron huldigt, en op art. 1132 dat aan de cautio indiscreta (schuldbekentenis zonder vermelding van oorzaak) volledige bewijskracht toekent en toelaat een verbindende betalingsbelofte uit te maken.

De oplossing van het gestelde probleem, aan de hand van deze constructie, verliep op de volgende wijze.

De Eenvormige Wet heeft niet uitdrukkelijk in art. 28 materiele abstractie toegekend aan de verbintenis van de acceptant tegenover de trekkerhouder. Het rechtsvergelijkend onderzoek leerde anderzijds dat in Nederland, Duitsland en Frankrijk aangenomen wordt dat art. 17 E.W. het beginsel van de tegenwerpelijheid van de excepties ook in de verhouding: acceptant-trekker huldigt. Derhalve ware in elk geval een andersluidende interpretatie van art. 85 (bijlage) onwettelijk, terwijl overigens de nationale wetgever alvast nooit de bedoeling had correcties aan de E.W. aan te brengen, maar zich eenvoudig vergiste. Technisch-juridisch kon het be-toog hier ophouden.

De uiteindelijke vraag echter waarom art. 28 beperkend, en art. 17 uitbreidend geïnterpreteerd moest worden, en welke betekenis art. 85 bezit, bleef evenwel onopgelost. Noch de rechtspraak in Nederland, Frankrijk en Duitsland geven hier een voldoende antwoord waar zij eenvoudig zonder meer in art. 17 het beginsel erkennen van de tegenwerpelijheid van de excepties ook in de verhouding: acceptant-trekker.

Deze vragen aan de hand van een ontleding van het feitelijk wisselgebeuren te beantwoorden, was dan ook de bedoeling. De oplossing moest gegeven worden door een interpretatie die gebruik maakte van de rechtstechniek die het gemeenrecht ter beschikking stelt, en daarenboven rekening houdt met de eigen aard van de wisselbrief als rechtsinstituut, wat hier evenwel geen rol speelde. Hoe deze interpretatietechniek diende aangewend te worden, leerde weer het rechtsvergelijkend onderzoek. Op grond van een uitlegging aan de hand van het Begebuingsverdrag, werden tenslotte de vragen opgelost in de zin van een *formele* abstractie, onder afwijzing van elke *materiele* abstractie. Het vonnis van 1 februari 1958 Rb. van Kh. Kortrijk bleek over gans de lijn de toetssteen voor de praktische waarde van deze interpretatie in het rechtsverkeer.

Een degelijke interpretatie sluit klaar en logisch aan bij het geldende verbintenissenrecht, laat elk der partijen recht wedervaren, en doet tegenover derden in niets afbreuk van het bastract en monetair karakter van de wisselbrief. Waarom de rechtspraak dwingen tot gewrongen constructies ten einde de billijkheid en de naleving van de partijwil te handhaven?

Leo MAEYENS

Advocaat te Brugge

Vorser bij het Interuniversitair Centrum voor Rechtsvergelijking

(1) Te bemerken valt dat het hier de acceptant is die zich op het abstracte karakter van zijn verbintenis beroept, terwijl het normale geval juist het tegenovergestelde is. Waar in beide gevallen het probleem hetzelfde is, daar wordt dit hier scherper gesteld. Er wordt inderdaad aangenomen dat de trekkerhouder altijd afstand kan doen van zijn wisselvordering en teruggrijpen naar de vordering op grond van de basisovereenkomst. Welnu hier was dit niet het geval, zodat zich alleen de vraag stelt, in hoever er abstractie is. Men kan zich hier terecht afvragen op welke wijze De Page er in concreto opnieuw de zogenaamde verwarring tussen recht en moraal vanwege de «causalisten» bij te pas zou brengen. (cfr. De Page: De l'obligation abstraite, 1957).

(2) Voor de juiste omlijning van de betekenis der termen en de uiteenzetting van de gebruikte begrippen, zie J. Ronse: De delegatieovereenkomst, (A.P.R.).

(3) Het onderscheid tussen het novatoir en het abstract karakter in de wisselbrief wordt eigenlijk in het vonnis niet expliciet naar voor gebracht. Niettemin schijnt het duidelijk te worden gemaakt.

(4) Een goed overzicht van rechtsleer en rechtspraak wordt gegeven in Van Rijn, Principes de droit commercial, Dl. II, nr 1454, p. 388 en 389.

Zie daarenboven: De Page: De l'obligation abstraite en droit interne et en droit comparé, 1957 — Leon Dabin: studie in de Revue de la Banque, 1956, p. 20 en vlg. — Frédéricq, T.X, nr 15 § 19 en nr 96, p. 243 — Del Marmol: studie in de Revue de la Banque, 1955, p. 66 en vlg. — Piret: studie in J.T., 1950, p. 553 — J. Henry: studie in Jur. Liège, 1956 p. 193. — De Beus: studie in de Revue de la Banque, 1955, p. 373.

(5) Wat betreft deze argumentatie, zie de geciteerde studies van L. Dabin en De Page.

(6) Een bespreking van het vonnis te Luik is te vinden bij Del Marmol, op. cit., waar de auteur voorhoudt dat een juiste interpretatie van de positieve wet geen enkel exceptie uit de basisovereenkomst toelaat, maar waar hij zich afvraagt of de wetgever niet te ver gegaan is bij het toekennen van een abstract karakter aan de wisselverbintenis.

(7) Een bespreking van het vonnis van de Rb. van Kh. te St-Niklaas vindt men bij De Beus, Revue de la Banque, 1955, p. 212.

(8) Voor een meer uitvoerige argumentatie ten gunste van de hier voorgehouden stelling, zie: L. Dabin, op. cit., p. 22 en vlg. — Noot Lescot: arrest Hof van Beroep te Algiers, 10 juli 1937, Sirey, 38, II, 145. Deze stelling wordt ook voorgehouden door J. Ronse in de Leergang van vergelijkend handelsrecht te Leuven, waaruit voor deze studie het grootste nut werd getrokken.

(9) Omtrent de creatietheorie en de ermee verwante stelling van de wisselbrief als geldpapier, schrijft Molengraaff terecht het volgende: «De gewraakte opvatting is een uitvloeisel van verouderde theorieën, vindt geen steun in de geschiedenis, miskent de betekenis van de uitgifte van het papier, en is in strijd met de verkeersbehoefte welke alleen bescherming van derde-verkrijgers te goeder trouw verlangt» (Molengraaff, Dl. I, p. 397).

(10) Zo zegt Fennema in zijn werk: Eigendomsbescherming van toondereffecten, 1929, dat de leer van de verbintenisscheppende rechtsschijn de verworvenheid is van het

hedendaagse recht tegenover het Romeinse recht, dat het nemo-plus-juris-beginsel huldigde.

(11) Zie ook Scholten: Algemeen Deel van het Nederl. Burg. Recht, p. 218. In de Revue trimestrielle de Droit commercial, 1952, p. 699 merkt Guy Flattet op naar aanleiding van een betwisting in de Zwitserse rechtspraak omtrent art. 31 E.W.: «...Du reste, si le juge suisse use souvent des travaux préparatoires pour interpréter le droit interne, il ne peut pas le faire pour une convention internationale, car les déclarations d'experts ont un caractère personnel très marqué: il s'en tient donc au texte» Cfr. T.F. 19.6.1951, A.T.F., 77, II, 250, J.T. 1952, I, 174. Zie ook J. Ronse: «Schade en Schadeloosstelling», A.P.R. nr 173, p. 175.

(12) Een heldere en technische uiteenzetting van deze stelling vindt men bij Scheltema: Wissel- en Chèque-recht. Zo schrijft deze auteur: «Het wisselrecht los van het gemeenrecht gezien, is, naar onze tegenwoordige opvattingen, even duister en moeilijk hanteerbaar als een uit zijn verband gerukt citaat; het wisselrecht wordt daarentegen begrijpelijk en voor uitbreidende interpretatie vatbaar, wanneer men het recht ziet op de bodem, die aan het gehele privaatrecht ten grondslag ligt, als onderdeel van een grotere eenheid» p. 28. Verder kan worden geraadpleegd: Zevenbergen: Leerboek van het Nedl. recht der order- en toonderpapieren — Jacobi: Wechsel- und Scheckrecht, 1954 — J. Ronse: Delegatieovereenkomst, A.P.R.

(13) Zie citaat Scheltema onder noot II.

(14) Wat betreft het esthetisch karakter van een goede constructie, zie de schitterende bladzijden die Scholten hieraan wijdt in zijn Algemeen Deel, p. 50 en vg.

(15) Wat de Franse rechtsleer betreft, zie: Lescot-Roblot: Des effets de commerce, T.I, nrs 77, 91 en 316. — Thaller, nr 1423 — Escarra, Manuel de droit commercial, nr 1110, p. 675 en noot 1 — Lyon-Caen et Renault, D.I. IV, nrs 481, 482bis en 537 en vlg. Contra: Arminjon-Carry: Lettre de change et billet à ordre, 1938, nr 49, p. 69.

(16) Enkele zeer recente beslissingen hebben alle aarzeling opgeheven: Cass, 9 nov. 1954, Banque 1955, p. 719 — Cour d'Appel Amiens 15 jun 1955, Banque 1957, p. 102 — Cass. 9 jan. 1956, Banque 1956, p. 378.

(17) Wat betreft een overzicht van de Duitse rechtsleer, zie Dabin in de reeds geciteerde studie. Zie ook, von Gierke: Das Recht der Wertpapiere, 1954 (aanhanger van creatie-theorie) — Jacobi: Das Recht der Wertpapiere, in Ehrenbergs Handbuch. — Hueck A.: Recht der Wertpapiere, 1957 — Rehfeldt B.: Wertpapierrecht, 1957 — Schumann: Handelsrecht, II, p. 257 en vlg. 1954.

(18) Te merken valt dat in het beoogde geval de trekker niet de legitieme bezitter is, vermits tegenover hem zelfs in geval van endossement op hem, hij niet op enige verbintenisscheppende rechtsschijn beroep kan doen, vermits hij tot de schuldenaar in een onmiddellijke verhouding staat.

(19) Vergelijk De Page: p. 111-113-129-133-96 en vlg., waar deze auteur, waarschijnlijk tengevolge van een al te onrechtstreekse rechtsvergelijking, geen oog schijnt te hebben voor de tegenwerpelijheid van het verweer in de tweede fase van hetzelfde proces.

(20) De artt. 602 tot 615 Z.P.O. regelen in feite het Wisselproces, dat een nog strengere vorm is van het Urkundenproces. Daar de grondlijnen evenwel dezelfde zijn, volsta deze uiteenzetting hier.

(21) In concreto kon de verweerder derhalve de bevoegdheidsbetwisting niet doen oprijzen.

(22) Arminjon-Carry laten in hun reeds geciteerd werk terecht opmerken dat waar Frankrijk de provisie kent en Engeland de «consideration», Duitsland zich beroept op de Bereicherung waarvan het beginsel in de wet (art. 821 B.G.B.) is neergelegd. Niettemin vergeten deze auteurs dat deze beginselen alleen spelen tussen onmiddellijke-verbonden partijen.

(23) Een zeer volledig overzicht van de Nederlandse rechtsleer en rechtspraak vindt men bij Molengraaff, Leidraad, p. 337, ed. 1947.

(24) Omtrent de bewijskracht van de gewone schuldbekentenis (cautio indiscreta) bestaat in de Nederlandse rechtsleer zeer veel discussie. Overwegend houdt men voor dat in tegenstelling met Frankrijk, België en Zwitserland de schuldbekentenis zonder vermelding van oorzaak geen bewijskracht heeft (anders bv. Zevenbergen). Daarentegen is iedereen akkoord dat order- en toonderpapier als schuldbekentenis ook zonder vermelding van oorzaak wel geldig is.

(25) Zo zegt Zevenbergen: «Twee feiten zijn het derhalve die te zamen het ontstaan der verbintenis tengevolge hebben. In de eerste plaats, de rechtsschijn-scheppende daad der ondertekening van de een, ten tweede, de verkrijging van het papier door een ander te goeder trouw. Indien deze twee feiten samenvallen, knoopt de wet daaraan het ontstaan der verbintenis vast «Zevenbergen», Leerboek, nr 52, p. 50.

(26) Scheltema schrijft hieromtrent: «Omtrent het antwoord op de gestelde vraag te geven, bestaat principieel meningsverschil: tweërlei zienswijze kan scherp worden onderscheiden:

— Volgens de eerste opvatting blijkt uit genoemde feiten, dat tussen partijen is tot stand gekomen een verbintenis-scheppende overeenkomst, en wel een eenzijdige overeenkomst, immers een waaruit voor slechts een der partijen een verplichting tot prestatie — tot betaling van het toegezegde — voortvloeit. Aan deze overeenkomst zijn partijen gebonden, hetgeen betekent, dat op grond van die overeenkomst de toegezegde prestatie kan worden gevorderd...

— Geheel anders de tweede opvatting. In het ter hand

stellen en aanvaarden van een betalingsbelofte ziet zij niet meer het aangaan van een nieuwe verbintenisscheppende overeenkomst, doch slechts het door de schuldenaar aan de schuldeiser verschaffen van een bewijsmiddel omtrent een reeds bestaande schuld. (p. 47).

(27) Fundamenteel voor een goed begrip van de Engelse wetsinterpretatie is het feit dat de Engelse rechter een wetgevende akte steeds als een min-of-meer vijandige daad aanvoelt, dit als een inbreuk op het common law.

(28) Zie Wetsbepaling section 97.

(29) Wat betreft de eindeloze vergelijkingen die worden gemaakt tussen de theorie van de consideration in het Anglo-Amerikaans recht en de theorie van de causa in het continentaal stelsel, dient te worden opgemerkt dat zeer veel misverstanden ontstaan omdat men van een verkeerde basis vertrekt. Gewoonlijk vergelijkt men twee inhoudloze definities, zonder voor ogen te houden dat dit twee technieken zijn om problemen op te lossen die zich voor beide stelsels stellen.

De beste vergelijking tussen de theorie van de causa en deze van de consideration is wel deze van von Mehren A.T. (onuitgegeven les): Deze auteur gaat na welke problemen de leer van de consideration in het Anglo-Amerikaans recht zoekt op te lossen, en anderzijds door welke technische middelen dezelfde problemen worden opgelost in de continentale stelsels. Welnu de leer van de causa speelt hier geen rol. Zo begaan Arminjon-Carry, en ook De Page, een fout waar zij zonder voorbehoud de «consideration» gelijk stellen met tegenprestatie. Inderdaad consideration kan ook fungeren als vormvereiste, d.w.z. als technisch middel om bepaalde overeenkomsten zoals schenkingen, die de wet niet wil bevorderen, op een enigszins formalistische wijze te doen verlopen.

(30) Rechtsvergelijking is het interessant vast te stellen hoe in tegenstelling met het analogo art. 17 E.W., waar alleen negatief wordt bepaald dat enkel de excepties, die persoonlijk zijn, tegenwerpelijk zijn, het Anglo-Amerikaans recht zeer nauwkeurig aangeeft wat real en personal defenses zijn, wat ongetwijfeld een superioriteit meebrengt (cfr. dingliche en persönliche Einwendungen in het Duitse recht).

(31) Wat hier voorgenomen wordt, vormt het *primair* doel van de rechtsvergelijking. Zeer veel «comparatisten» schijnen alleen enig belang te stellen in rechtsvergelijking met als doel de *unificatie* van het recht. Dit kan alleen een *secundair* doel zijn, daar het recht anders een middel wordt voor de verwezenlijking van een politiek doel. Dit getuigt van een gebrek aan inzicht in de betekenis van rechtscreatie.

(32) Voor een nadere uiteenzetting van de delegatieovereenkomst, zie de reeds geciteerde studie van J. Ronse (A.P.R.) en deze van Brèthe: «Théorie juridique des titres à ordre». Revue trimestrielle dr. civ. 1929, p. 637.

(33) De theorie van de délégation-cautionnement wordt voorgehouden door Thaller in zijn: De la nature juridique du titre de crédit, Ann. de dr. comm. 1905.

(34) Andere, hoewel mindere, bezwaren tegen de toepassing van de delegatieovereenkomst op de wisselbrief, die op dezelfde wijze op te lossen zijn: de wisselstrengheid - het formalistisch karakter.

(35) Hoewel Lescot niet uitdrukkelijk het onderscheid maakt, is het onbetwistbaar dat hij de delegatieovereenkomst slechts als interpretatieve constructie behandelt, wat zeer goed tot uiting komt in de eclectische wijze waarop hij de elementen tot interpretatie van de wisselproblemen samenstelt.

(36) Wat de bronnen betreft voor de uiteenzetting nopens de overeenkomst-rechtsschijntheorie, zie de bronnen aangehaald voor de Nederlandse en Duitse rechtsleer.

(37) Er dient opnieuw gewaarschuwd te worden voor het gebruik van het woord «theorie» daar de inhoud van de overeenkomst volledig door de wil van partijen wordt bepaald, en opnieuw niet meer dan een interpretatieve functie mag toegewezen krijgen.

(38) Zo schrijft Scheltema: «Het is van fundamenteel belang dit goed in te zien: wissel en verbintenis zijn in de eerste en voornaamste plaats, stukken waaruit blijkt van een verbintenis van de trekker. Ondanks verschil in de vorm komen dus de hier besproken betalingsopdrachten en betalingsbeloften grotendeels overeen; men zou b.v. de wissel kunnen beschouwen als een promesse aan order, waartoe, na acceptatie, een tweede schuldenaar toetreedt». (Scheltema: op. cit., p. 36).

(39) Wat betreft het zogenaamd dilemma: bewijsstuk-nieuwe verbintenis, zegt Meijers, dat dit probleem vooral een probleem is van de meest doelmatige classificering en komt dusdoende tot de conclusie, dat naast de opvatting, dat de oude verbintenis alleen ongewijzigd voortbestaat, als derde wijze van ordening der feiten de voorstelling mogelijk is, dat hier een cumulatie van verbintenissen plaatsvindt, in diër voege, dat de schuldeiser naar vrije verkiezing de ene of de andere actie kan instellen, met dien verstande, dat de geldigheid der latere vordering van het bestaan der vorige afhankelijk blijft, en ook betaling van de latere schuld de eerste doet vervangen. (E.M. Meijers: De algemene begrippen van het burgerlijk recht, blz. 119 en vlg.)

(40) Hier dient opgemerkt te worden dat de term «onzelfstandige» overeenkomst in Nederland juist dezelfde betekenis heeft als die overeenkomst die men in Duitsland een zelfstandige overeenkomst noemt.

(41) Vergelijken wij: «Evenwel is deze overeenkomst een onzelfstandige: in de regel dient zij om de betaling van een uit de onderliggende verhouding voortvloeiende schuld nader te regelen» (Scheltema: op. cit., p. 62).

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 29 september 1958.

Voorzitter : M. de Clippele.

Raadsheer-verslaggever : M. Delahaye.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Arrest van veroordeling wegens bankbreuk, valsheid in geschriften en gebruik ervan. — Aanplakking en bekendmaking in extenso van dit arrest. — Onwettelijk.

De artikelen 472 en 583 van het Wetboek van Koophandel schrijven alleen de aanplakking en de bekendmaking voor van de veroordelingen wegens bedrieglijke en eenvoudige bankbreuk.

Is niet wettelijk gerechtvaardigd het arrest, waarbij de aanplakking en de bekendmaking van de veroordeling wegens bankbreuk en van de veroordeling wegens daarmee samenhangende misdrijven (in casu valsheid in geschriften en gebruik ervan) wordt bevolen.

Van Watermeulen H.

.....
Over het tweede middel van ambtswege : schending van artikel 583 van het Wetboek van Koophandel;

Overwegende dat aanlegger veroordeeld wordt wegens eenvoudige bankbreuk, valsheid in geschriften en gebruik er van;

Overwegende dat het bestreden arrest, bij bevestiging van het vonnis a quo de bekendmaking van de beslissing... en onder meer inlassing in het Belgisch Staatsblad en in het weekblad « Burgerwelzijn » beveelt;

Overwegende dat de artikelen 472 en 583 van het Wetboek van Koophandel de aanplakking en bekendmaking voorschrijven van de beslissingen gewezen wegens inbreuken op de artikelen 573 tot 578 van gezegd wetboek;

Overwegende dat deze maatregelen slechts wettelijk gerechtvaardigd zijn in zover zij de veroordeling wegens eenvoudige bankbreuk bedoelen (betichting F6) met uitsluiting van de andere inbreuken welke het bestreden arrest weerhoudt en beteugelt;

En overwegende, voor het overige, dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest in zover het verbeurdverklaringen beveelt en in zover het de bekendmaking gelast van andere veroordelingen dan die van eenvoudige bankbreuk; verwerpt de voorziening voor het overige;

Zegt dat melding zal gemaakt worden van onderhavig arrest op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing.

Veroordeelt aanlegger tot de vier vijfden der kosten het overige vijfde ten laste van de Staat zijnde.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 8 februari 1957.

Eerste Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever : M. Belpaire.

Advocaat-generaal : M. Dumon.

Advocaten : Mrs. Van Rijn en Struye.

Arbeidsongeval. — Wet van 16 maart 1954 tot aanvulling van de Arbeidsongevallenwet. — Geen terugwerkende kracht.

De wet van 16 maart 1954 tot aanvulling van de arbeidsongevallenwet wijzigd niet de van kracht zijnde regels van de burgerlijke aansprakelijkheid.

Zij bepaalt o.m., dat de voor de dienst van zijn eigen renten erkende verzekeraar, die het « rente-vestigend » kapitaal « in eigen handen behoudt », van de aansprakelijke derde de terugbetaling van dat kapitaal kan vorderen door middel van de subrogatoire rechtsvordering, zoals in geval de betaling van dat kapitaal in handen van een ander erkend organisme is geschied.

De wet van 16 maart 1954 beheerst aldus het behoud van het kapitaal, tot stand gekomen of bestendigd na haar inwerkingtreding en regelt bijgevolg uitsluitend de toekomstige gevolgen van een onder de gelding van de vorige wet bepaalde aansprakelijkheid.

N.M.B.S. t/ N.V. Assurantie van de Belgische Boerenbond.

Gelet op het bestreden arrest, op 24 november 1955 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 2 B.W. en 3 van de wet van 16 maart 1954 tot aanvulling van de wet op de vergoeding der schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen,

doordat het bestreden arrest beslist dat verweerster recht heeft op 407.354,27 frank in plaats van op 125.758,75 frank, haar aldus een som toekennend van 193.489,95 frank, zijnde het vormingskapitaal tot betaling van de nog overblijvende rente verschuldigd aan de weduwe van Mertens, en een som van 88.105,55 frank, zijnde het vormingskapitaal tot betaling van de tijdelijke rente gevestigd in het voordeel van het kind van Mertens, om reden dat « bij incidenteel beroep de naamloze vennootschap « Assurantie van de Belgische Boerenbond » voorhoudt dat, bij toepassing van artikel 3 van de wet van 16 maart 1954, zij gerechtigd zou zijn bewuste bedragen terug te vorderen; dat zij voorhoudt dat zij de voorwaarden vervult om voormeld artikel in te roepen, daar, hoewel zij het « kapitaal in eigen handen houdt », zij voor de dienst van haar eigen renten erkend is; dat de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen slechts aanvoert dat voormeld artikel maar op 3 april 1954 in werking trad en niet toepasselijk is op de gevallen die zich vroeger voordeden daar de nieuwe wet geen terugwerkende kracht bezit; dat een nieuwe wet, die beter dan de oude dient geacht, toepasselijk is op de toekomstige uitwerksels van toestanden onder de oude wet ontstaan, wanneer partijen niet contractueel gebonden zijn; dat er in casu geen contract bestaat tussen de naamloze vennootschap « Assurantie van de Belgische Boerenbond » en de Nationale Maatschappij

van Belgische Spoorwegen, dat voormeld artikel 3 slechts maatregelen treft betreffende de uitvoering door de assurantie van haar verbintenissen onder het beheer van de oude wet aangegaan; dat het uitvoeren van die verbintenissen volgens de voorschriften van de nieuwe wet (artikel 3) derhalve niet indruist tegen het principe dat de nieuwe wet geen terugwerkende kracht bezit; dat het incidenteel beroep van de naamloze vennootschap «Assurantie van de Belgische Boerenbond» derhalve gegrond is»;

dan wanneer, zoals eiseres uitdrukkelijk staande hield in haar in hoger beroep genomen conclusies, «de wetten geen terugwerkende kracht hebben en de bewuste wet, bekend gemaakt zijnde in het Belgisch Staatsblad van 23 maart 1954, mitsdien enkel op 3 april in werking trad; dat de rechten, welke in artikel 3 van de wet van 16 maart 1954 worden erkend, dan ook enkel bestaan in het voordeel van de in de plaats gestelde verzekeraar, die het rentevertegenwoordigende kapitaal heeft gevestigd bij een organisme, of die het kapitaal in zijn handen behoudt, zo hij voor de dienst van zijn eigen renten erkend is, wanneer die vestiging of dit behoud in eigen handen zich voordoen na het in werking treden van de wet van 16 maart 1954 voornoemd; dat die vestiging en dit behoud vroeger geen rechten deden ontstaan in het voordeel van de verzekering, en geen verplichting in hoofde van de derde verantwoordelijke»,

dan wanneer de rechten en verplichtingen van beide gedingvoerende partijen, ontstaan uit de schade, vaststonden op het ogenblik van de verwezenlijking van het ongeval en derhalve de verplichtingen van eiseres niet konden uitgebreid worden tot het vergoeden van de constitutie van de mathematische reserve in de schoot van verweerster ingevolge een later van kracht geworden wet die desaangaande geen terugwerkende kracht heeft,

doordat, eiseres veroordelend tot terugbetaling aan verweerster van de sommen gebruikt voor de samenstelling, in haar schoot, van beide wiskundige reserves, krachtens een wetsbepaling die niet van kracht was op het ogenblik dat de kwestieuze schade ontstond en die geen terugwerkende kracht heeft, het bestreden arrest aldus de in het middel aangeduide wetsbepalingen geschonden heeft;

Overwegende dat, in strijd met hetgeen aanlegster beweert, de nieuwe wet de van kracht zijnde regels van de burgerlijke aansprakelijkheid niet wijzigd;

Dat zij onder meer bepaalt dat de voor de dienst van zijn eigen renten erkende verzekeraar, die het — rentevestigend — kapitaal «in eigen handen behoudt», vanwege de aansprakelijke derde de terugbetaling van dat kapitaal kan eisen door middel van de subrogatoire rechtsvordering, zoals in het geval waarin de betaling van dat kapitaal in handen van een ander erkend organisme is geschied;

Overwegende dat zodoende de wet van 16 maart 1954 dit behoud van het kapitaal beheerst, tot stand gekomen of bestendigd na haar inwerking treden, en aldus uitsluitend de toekomstige gevolgen regelt van een onder het beheer van de voorgaande wet bepaalde aansprakelijkheid;

Dat het middel naar recht faalt;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 12 november 1958.

Voorzitter : M. Vanparijs.

Raadsheren : M.M. Noest en Le Fevere de ten Hove

Advocaat-generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs. Dujardin, De Beuckelaer en Cornelis.

Onroerend beslag. — Procedure tot van waardeverklaring. — Hoger beroep. — Niet vermelding van de middelen en grieven in de akte van hoger beroep. — Nietigheid. — Tussenkost van schuldeiser.

Krachtens artikel 71 der wet van 15 augustus 1854 moet de akte van hoger beroep op straffe van nietigheid de grieven tegen het bestreden vonnis vermelden. Een eenvoudige verwijzing naar de in eerste instantie genomen besluiten is niet voldoende.

De tussenkost van een schuldeiser in een procedure tot vanwaardeverklaring is gewettigd zodra hij ingeschreven is. Geschillen omtrent de aard en het bedrag zijner schuldvordering vallen echter buiten het raam van de procedure tot van waardeverklaring.

N.V. Transports Routiers Européens
t/ R.M.Z. en Belgische Staat.

.....
Gezien de stukken, o.m. de uitgifte van het aangevochten vonnis, verleend door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent, op 18 januari 1957;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig werd ingesteld;

I. Vanwaardeverklaring van het onroerend beslag.

Overwegende dat appellante zich er toe beperkt in haar beroepsakte te verklaren dat zij haar in eerste aanleg genomen besluiten «herneemt en dientengevolge de nietigheid van de akten der procedure om dezelfde redenen aanvraagt»;

dat zij hierbij niet aanduidt door welke beschikkingen van het aangevochten vonnis zij zich geschaad acht, noch beknoot haar middelen daaromtrent uiteenzet (vgl. A.P.R., tw. Beroep in burg. zaken en in zaken van koophandel, n° 430);

dat derhalve het hoger beroep omtrent dit geschil, ingevolge artikel 71 wet dd. 15 augustus 1954, gewijzigd bij K.B. dd. 30 maart 1936, nietig en mitsdien niet ontvankelijk dient verklaard te worden;

II. Tussenkost.

Overwegende dat, vermits gebleken is en overigens niet betwist wordt dat de Belgische Staat — zowel waar hij optreedt op benaarstiging van de directeur van Registratie en Domeinen te Gent als waar hij handelt op benaarstiging van de directeur der Belastingen, terzelfder stede — als schuldeiser ingeschreven is, zijn tussenkost genoegzaam verantwoord en gerechtvaardigd is (vgl. R.P.D.B., tw. Saisie Immob. n° 418 en volg.);

Overwegende dat het huidig geding alleenlijk de vanwaardeverklaring van het onroerend beslag tot voorwerp heeft, dit beduidt de betwisting of de handhaving van het beslag, de inhoud van het lastenboek en de aanduiding van de notaris;

dat de tussenkostende partij trouwens aanvankelijk

zich er toe beperkte de benoeming te vorderen van een andere notaris, hetgeen zij vóór het Hof niet meer handhaaft;

Overwegende dat, indien er naderhand vóór de eerste rechter betwisting is ontstaan aangaande de aard en het bedrag van de door de Belgische Staat ingeroepen schuldvorderingen, zulk geschil buiten het raam viel van een procedure tot vanwaardeverklaring van het onroerend beslag en derhalve door de eerste rechter in dit geding niet hoefde beslecht te worden;

Overwegende dat aldus de grieven, welke thans door appellante geopperd worden, niet dienend zijn tot beoordeling van de tussenkost en het zal volstaan deze tussenkost te aanvaarden, zonder de gerechtigden van de Belgische Staat vooralsnog nader te bepalen;

Om deze redenen :

Het Hof,
wijzend op tegenspraak,
Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;
Gehoord de heer advocaat-generaal De Hoon in zijn advies;
alle andere of strijdige aanvechtingen verwerpend;

verklaart het hoger beroep niet ontvankelijk voor zover het betrekking heeft op de vanwaardeverklaring van het onroerend beslag, verklaart het voor het overige ontvankelijk, doch niet gegrond, bevestigt dienvolgens het geldig aangevochten gedeelte van het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen mits deze wijziging dat de tussenkost van de Belgische Staat eenvoudig aanvaard wordt, zonder nadere vaststelling van het bedrag der schuldvorderingen waarvoor geïntimeerde gerechtigd zal zijn bij de latere verdeling van de verkooopprijs van de goederen;

Verwijst appellante in de kosten van de aanleg.

NOOT: Zie o.a. in dezelfde zin: Gent, 21 januari 1952, R.W. 1951-1952, 1606, met advies van advocaat-generaal Matthys; Brussel, 29 november 1950, R.W. 1950-1951, 788; J.T. 1951, 272, met noot van Lermusiaux; Brussel, 14 maart 1956, J.T. 1956, 295, met noot van Lermusiaux.

In de gewone akte van hoger beroep moet alleen het bestreden vonnis vermeld worden. Appellant moet slechts later in zijn besluiten zijn werkelijke grieven overeenkomstig artikel 462 Rv. doen gelden.

Van deze regel is de wetgever van 1854 in zake onroerend beslag afgeweken, omdat hij de procedure heeft willen bespoedigen, en de door de schuldenaar aangewende pogingen om te kwader trouw de vordering van zijn schuldeisers te ontzenuwen, heeft willen vrijdelen.

Het is niet voldoende, dat de akte van hoger beroep de middelen opsomt, die door appellant in eerste instantie werden aangevoerd en die in het bestreden vonnis zijn weerlegd. De grieven tegen het bestreden vonnis moeten evenwel slechts bondig vermeld of samengevat worden. (Zie desaaangaande advies van advocaat-generaal Matthys, hoger aangehaald.)

H. Boonen

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 5 januari 1957.

Voorzitter : M. Vanden Abeele.
Raadsheren : M.M. Moeneclaey en Morel de Westgaver.
Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Leurhandel. — Verplichting voorzien te zijn van een identiteitsbordje en van een prijslijst.

Het blote feit van deur tot deur koopwaren aan te bieden, zij het ook zonder toelating, sluit de verplichtingen in, bepaald in de besluiten en verordeningen, genomen ter uitvoering van het K.B. van 28 november 1939 op de leurhandel en van het wetsbesluit van 22 januari 1945 betreffende 's lands bevoorrading, te weten, die om voorzien te zijn van een identiteitsbordje en van een prijslijst.

O.M. t/ Roels.

Overwegende dat het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig in hoger beroep gekomen is;

Overwegende dat door het onderzoek en de behandeling der zaak vóór het Hof het feit A der telastlegging zoals het in eerste aanleg beoordeeld en als bewezen aangenomen werd, bewezen is gebleven;

Overwegende dat daarenboven de feiten B en C voor het Hof ook bewezen werden; dat immers beklagde vergeefs staande houdt niet te hebben geleurd doch enkel prijslijsten te hebben uitgedeeld;

Overwegende echter dat door de verbalisant vastgesteld werd dat Raes van deur tot deur aanbelde en de zeep te koop aanbood; dat zij bekende niet in het bezit te zijn van een leurkaart noch van een identiteitsbordje en geen prijslijst ter beschikking te kunnen stellen;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte oordeelde betichtingen B en C niet te moeten weerhouden om reden dat de verplichtingen op dewelke de onder litt B en C omschreven inbreuken gesteund zijn slechts in aanmerking kunnen worden genomen voor de regelmatige uitoefening van de leurhandel;

Overwegende echter dat de loutere daad van deur tot deur koopwaren aan te bieden, weze het ook zonder toelating, de verplichtingen insluit voorzien door de besluiten en verordeningen genomen ter uitvoering van het K.B. van 28 november 1939 op de leurhandel en van de B.W. d.d. 22 januari 1945 betreffende 's lands bevoorrading, te weten deze van voorzien te zijn van een identiteitsbordje en van een prijslijst;

Overwegende dat feiten A., B., C. het uitwerksel zijn van één en zelfde misdadig inzicht, zo dat er slechts een straf dient toegepast, de zwaarste, zij deze bepaald door de Besluitwet dd. 22-1-1945;

KINDERRECHTER TE TONGEREN

13 december 1958.

Rechter : M. Frère.
O.M. : M. Noelmans.

1. Bevoegdheid ratione loci van de kinderrechtter. — Verblijfplaats van de minderjarige.
2. Aansprakelijkheid van de vader voor de daden van de minderjarige ter uitsluiting van de moeder.

1. De kinderrechtter van de verblijfplaats van de minderjarige is uitsluitend bevoegd om de t.a.v. deze door de wet van 15 mei 1912 voorgeschreven maatregelen te treffen.

Door verblijfplaats moet worden verstaan de woonplaats van de vader of de moeder bij wie de minderjarige in feite verblijft.

2. De moeder is slechts na het overlijden van de vader of bij diens ontstentenis hoofdelijk tot de betaling der kosten, tot schadevergoeding en teruggave gehouden.

O.M. t/ Claes en Bondeweel.

Aangezien de feiten ten laste van betichte gelegd bewezen zijn;

Betreffende de bevoegdheid :

Aangezien de Kinderrechtter van de verblijfplaats van de minderjarige alleen bevoegd is om te dezen opzichte de door de wet van 15 mei 1912 voorgeschreven maatregelen te treffen (Cassatie, 15 juli 1953, Arr. Hof van Cassatie 1953, blz. 800);

Overwegende dat, zo de ouders samen wonen en de minderjarige bij hen inwoont, de verblijfplaats ontegensprekelijk vaststaat;

Overwegende dat er een mogelijke betwisting kan bestaan, wanneer, zoals « in casu », de ouders in feite gescheiden leven en zelfs niet hetzelfde arrondissement bewonen;

Overwegende dat zo de rechtsleer, na zich afgevraagd te hebben of door verblijfplaats in zake dient verstaan de verblijfplaats van de vader, wanneer de ouders in feite gescheiden leven, zelfs wanneer het kind niet bij hem verblijft, toch tot het besluit komt dat logischerwijze door verblijfplaats dient te verstaan deze van de ouders bij wie de minderjarige in feite verblijft (Pand. Belge, V° Tribunaux pour Enfants, n°s 1424, 1425, 1426);

Overwegende dat aldus « in casu » de verblijfplaats van de moeder (Genk, arr. Tongeren) dient verkozen boven deze van de vader (Boom, arr. Antwerpen);

Betreffende de burgerlijke verantwoordelijkheid :

Aangezien de moeder als burgerlijk verantwoordelijk werd gedaagd;

Overwegende dat de moeder slechts na het overlijden van de vader of bij dezes ontstentenis hoofdelijk is gehouden tot het betalen van de kosten, tot teruggave en schadevergoeding (artikel 24, wet van 15 mei 1912, gecombineerd met artikel 1384 B.W.);

Overwegende dat in huidig geval de vader noch overleden noch ontzet is en hij dienvolgens burgerlijk verantwoordelijk is;

Overwegende dat gedaagde dienvolgens buiten zake dient gesteld;

Om deze redenen :

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak;
Berispt minderjarige;
Stelt tweede gedaagde buiten zake;
Veroordeelt minderjarige in de kosten.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE GENT

5e Kamer. — 10 juni 1958.

Voorzitter : M. Brunin.
Rechters : M.M. Colle en Viaene.
O.M. : M. De Weer.
Advocaat : Mr Kluyskens.

Kinderrecht. — Bestanddelen van het in art. 57 der wet van 15 mei 1912 op de kindbescherming (art. 369bis W.v.S.) strafbaar gestelde feit.

Art. 57 der wet van 15 mei 1912 is uitsluitend toepasselijk op het niet vertonen of wegvoeren van minderjarigen, die het voorwerp zijn van een maatregel krachtens voormelde wet op de kindbescherming.

Van Hulle M.

Overwegende dat de telastlegging zoals zij is omschreven in de dagvaarding, namelijk « inbreuk op art. 57 der Wet van 12 mei 1912 » op de kindbescherming, uitsluitend toepasselijk is op het niet vertonen of wegvoeren van minderjarigen die het voorwerp uitmaken van een maatregel voorzien bij voormelde wet op de kindbescherming (zie Verbr. 16-3-1914, P. 1914.I.145; Verbr. 16-3-1914, P. 1914.I.144; Constant, Droit Pénal, II B, nr 849 & v.; Luik 14-1-1914 P.II.104; Schuind, Droit criminel, I, bl. 256 en 257 met aangehaalde rechtspraak);

Overwegende dat gedurende de maand september 1957, tijdsverloop tot hetwelk de telastlegging is beperkt, de minderjarige kinderen vermeld in de dagvaarding niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een dergelijke maatregel of van welkdanige gerechtelijke beslissing;

Overwegende dat de bestanddelen van het ten laste gelegde misdrijf derhalve niet verenigd zijn;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPEL

(Zetelend in zaken van koophandel)

3 december 1958.

Voorzitter : M. Talpe.
Rechters : M.M. Verbeke en Vernimmen.
Advocaten : Mrs. Van der Mersch en Lefère.

Faillissement. — Vereisten tot faillissementsverklaring. — Bewijs. — Benoeming van een deskundige.

De toestand van een handelaar tegen wie een vordering tot faillissementsverklaring is ingesteld, moet in zijn geheel worden beschouwd. Tot staving van zijn vordering mag eiser p.a. de niet betaling van een schuld van burgerlijke aard inroepen; de staking der betalingen zou voldoende blijken, indien hij het bewijs mocht leveren dat beslag werd gelegd

op de laatste meubelen, koopwaren en goederen van de schuldenaar en dat de opbrengst van de verkoop derzelfde niet volstond om de schuld te voldoen.

In casu levert eiser een dergelijk bewijs vooralsnog niet.

Benoeming van een deskundige met opdracht na te gaan aan de hand van de boekhouding en handelspapieren, of de schuldenaar zijn verbintenissen nakomt, zijn schulden betaalt en bij zijn leveranciers krediet geniet.

R.M.Z. t/ N.V. Gebroeders Demyttenaere.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt verweerster in staat van falang te horen verklaren, de datum te horen bepalen waarop zij haar betalingen heeft gestaakt, al de maatregelen door de wet voorgeschreven in het belang van de schuldeisers te horen bevelen, met verwijzing van verweerster in de kosten die bij voorraad op het actief van het faillissement afgenomen zullen worden;

Overwegende dat het vaststaat dat verweerster uit hoofde van bijdragen voor maatschappelijke zekerheid, bijslagen en intresten, aan eiser een saldo verschuldigd is groot 1.095.683 fr., waarvoor eiser reeds de uitspraak uitlokte van verschillende vonnissen gewezen door de Vrederechter van het kanton Wervik;

dat eiser de faillietverklaring tegen verweerster vordert omdat deze, door de wanbetaling van gemeld bedrag, zou bewezen hebben dat zij niet in staat is haar verbintenissen na te leven en dat zij haar betalingen zou hebben gestaakt in de zin van artikel 437 der wet op het Faillissement en dat haar krediet zou wankelen;

Overwegende dat indien weliswaar eiser het bewijs voortbrengt dat de laatste afkorting door verweerster betaald, dateert van 4 juli 1956, hij niettemin «hic et nunc» het bewijs niet voortbrengt dat de verweerster nagelaten heeft haar commerciële verbintenissen uit te voeren of dat zij geen krediet meer geniet bij haar leveranciers, wijl deze weigeren koopwaren te leveren en derwijze dat de ondergang van haar zaken zeker is: (H.v.B. Gent, 6-4-1957, R.W. 16-3-1958, kol. 1348; (H.v.B. Gent, 4-3-1957, R.W. 16-3-1958, kol. 1346); H.v.B. Gent, 6-4-1957, R.W. 16-3-1958, kol. 1350);

Overwegende dat de toestand van de handelaar tegen wie men de faillietverklaring vordert, in zijn geheel moet worden beschouwd (zie hogergenoemd arrest van 6-4-1957 met verwijzing naar de R.P.D.B., V° «Faillite», n° 91);

dat, onder meer, tot staving van zijn rechtsvordering, eiser de wanbetaling van een burgerlijke schuld mag inroepen en de staking van betaling reeds voldoende zou blijken moest er bewezen worden dat hij beslag heeft gelegd op de laatste meubelen, koopwaren en roerende goederen van verweerster en de verkoop ervan de schuld niet heeft kunnen aanzuiveren (zie voornoemd arrest van 4-3-1957, met verwijzing naar Fredericq: «Principes de Dr. Commercial Belge», uitg. 1934, blz. 50, n° 1199, en R.P.D.B., V° «Faillite», n° 84 en 90);

Overwegende dat er heden geen voldoende bewijzen voorhanden zijn dat verweerster haar betalingen heeft gestaakt; dat verweerster integendeel voorhoudt dat ze belangrijke betalingen van burgerlijke en commerciële aard heeft verricht; dat verder de vordering in revindicatie door Léon Demyttenaere nog vóór deze Rechtbank hangend is en de door eiser inbeslaggenomen goederen nog steeds moeten aangezien worden als eigendom van verweerster;

Overwegende dat, tenslotte, het Koninklijke besluit van 30 september 1958 aan de talrijke schuldenaars der R.M.Z. mogelijkheden heeft bezorgd waarvan het onbillijk zou zijn verweerster, zonder nader onderzoek, eventueel niet te laten genieten; dat deze mogelijkheden tweërlei zijn: dat om te genieten van volledige kwijtschelding van bijslagen en intresten de schuldenaar zich aan deze strenge voorwaarden dient te onderwerpen en zijn vraag moet doen vóór 1 januari 1959; dat halve kwijtschelding aan minder strenge voorwaarden kan aangevraagd worden vóór 1 juli 1959 (J. d. Tr., 16-11-1958, bl. 630);

dat deze beide termijnen nog niet verstreken zijn;

Overwegende dat het ondertussen gepast voorkomt, in het belang van partijen en van een goede rechtsbedeling, dat door een deskundige, bij middel van de boekhouding en handelspapieren van verweerster, worde onderzocht, of verweerster nog steeds handelsdaden stelt, haar verbintenissen uitvoert, haar schulden betaalt en krediet geniet bij haar leveranciers, zodat het de Rechtbank zal mogelijk zijn, gebruik makend van haar ruim appreciatievermogen, de feitelijke toestand van verweerster in haar geheel te overschouwen en zodoende na te gaan of de voorwaarden tot faillietverklaring voorzien bij artikel 437 der Wet op de Faillissementen, in hoofde van verweerster aanwezig zijn;

Om deze redenen,

de Rechtbank, wijzende in koophandelszaken, tegensprakelijk, gelet op artikelen 2, 30, 34, 35, 36, 37, 40, 41 en 59 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, alle verdere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende als ongegrond, verklaart de vordering van eiser ontvankelijk, doch vooraleer ten gronde te oordelen, stelt aan als deskundige de heer Couckuyt, Consciencestraat, Kortrijk, met opdracht, bij middel van de boekhouding en alle handelspapieren van verweerster, te onderzoeken en te zeggen indien verweerster nog steeds handelsdaden stelt, haar verbintenissen uitvoert, haar schulden betaalt en krediet geniet bij haar leveranciers; de opgave te doen:

1) van de door haar nog te betalen burgerlijke en en commerciële schulden;

2) van haar balansrekening voor de jaren 1956, 1957 en 1957 en in het bijzonder haar huidige activa en passiva te laten kennen;

tenslotte na te gaan of er in haar hoofde staking van betaling is en of haar krediet aan het wankelen is gebracht.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

15 februari 1958.

Voorzitter: M. Van Lerberghe.
Referendaris: M. Vandekerckhove.
Advocaten: Mrs. Evens, Vermoere.

Vrijwaring. — In de plaatsstelling krachtens artikel 1251/3° B.W. — Vrijwaringsplicht van de medeschuldenaar.

Hij, die in zijn eigen belang een schuld voldoet, waartoe hij met anderen gehouden was, voldoet niet uitsluitend zijn eigen schuld, maar tevens die zijner medeschuldenaren. Dientengevolge treedt hij krachtens artikel 1251/3° B.W. van rechtswege in alle rechten, die de schuldeiser had tegen de hoofdelijke

medeschuldenaar, aan wie de betaling ten goede komt.

Deze wettelijke in de plaatsstelling is beperkt tot de bedragen, die de in de plaats gestelde betaald heeft tot bevrijding van de medeschuldenaar.

De schuldenaar kan niet tegen zijn medeschuldenaar optreden om hem te dwingen tot het bijdragen in de betaling, zolang hij niet betaald heeft of niet in rechten is vervolgd.

Zo hij in rechte vervolgd is, is hij ertoe gerechtigd zijn medeschuldenaar in vrijwaring op te roepen teneinde nu reeds een vonnis te bekomen om, bij en na betaling aan de schuldeiser, het rechtmatig aandeel van de medeschuldenaar desnoods kwaadschiks, te kunnen innen.

Sauw t/ Demeulemeester
en De Meulemeester t/ Verstraete.

Gezien de daging van 8 januari 1958, waarbij Sauw jegens Demeulemeester de betaling vordert van 70.000 fr. kapitaal hoofdens lening + 4.200 fr. conventionele rente à 6 % gedurende 1 jaar, met de conventionele rente à 6 % en de kosten van het geding;

Gezien de daging van 20 januari 1958, waarbij Demeulemeester Verstraete dagvaardt tot tussenkomst in het voormelde geding en tot vrijwaring voor de helft, ten minste tot verbindendverklaring van het vonnis in het eerste geding en tot veroordeling van Verstraete om hem te waarborgen voor de helft van elke veroordeling in het eerste geding;

Overwegende dat er een dusdanige samenhang tussen de beide voormelde gedingen bestaat dat zij omwille van een goede rechtsbedeling dienen samengevoegd te worden en beslecht door één vonnis;

I. Hoofdeis :

Overwegende dat er tussen Demeulemeester en Verstraete een vennootschap onder firma bestond, opgericht zonder geschrift en derhalve afwijzbaar of vernietigbaar;

Overwegende dat Demeulemeester en Verstraete op 19 augustus 1954 bekenden 70.000 fr. ontleend te hebben aan Sauw tegen een rente van 4.000 fr. per jaar, zijnde 5,75 %;

Overwegende dat Sauw de vennootschap onder firma niet erkent, maar zich beroepend op de jurisprudentieel vermoede solidariteit tussen de debiteuren (Fredericq, T. I, blz. 40 met in noot 3 de rechtspraak) Demeulemeester alleen tot betaling van de gehele som dagvaardt;

Overwegende dat volgens Demeulemeester het kapitaal jegens hem niet kan ingevorderd worden omdat hij niet wist dat de rente niet betaald werd, de datum van teruggave der hoofdsom niet vermeld is, er geen ingebrekestelling gebeurde en hij te goeder trouw is;

Overwegende dat al deze beweringen geen afbreuk kunnen doen aan de eisbaarheid van de hoofdsom en de rente, daar Demeulemeester zich op de hoogte moet houden, het gemis aan betalingstermijnen medebrengt dat de lening op elk moment opeisbaar is, de goede trouw van Demeulemeester ter zake niets doet en de aanmaning tot terugbetaling blijkt uit de daging;

Overwegende dat Demeulemeester termijnen van respijt vraagt, betogend dat hij ongelukkig is en te goeder trouw;

Overwegende dat het de rechtbank in onderhavige zaak wenselijk voorkomt geen termijnen van respijt

aan Demeulemeester toe te staan, daar de vennootschap onder firma ontbonden is, een vereffenaar is aangesteld en Demeulemeester de vrijwaringsverplichting van Sauw voor de helft inroep;

II. Vrijwaringseis.

Overwegende dat Verstraete zijn handtekening onder de leningsbekentenis niet loochent, zodat hij jegens Sauw solidair tot betaling gehouden is en Demeulemeester het recht heeft om, bij veroordeling en betaling van de gehele schuld, de helft ervan jegens zijn medeschuldenaar te vorderen uit kracht van de in-de-plaatsstelling van rechtswege ten voordele van hem die, met anderen tot betaling van de schuld gehouden, er belang bij had ze te voldoen (art. 1251, 3° B.W.), ofwel uit kracht van de persoonlijke « actio pro socio » (uit de onderliggende overeenkomst : maatschap) of « actio de negotiorum gestio »;

Overwegende dat eiser hier in de daging zijn soort van actie niet aanduidt, hetgeen de rechtbank toelaat het zelf te doen;

Overwegende dat, volgens Verstraete, de vrijwaringseis onontvankelijk of ten minste ongegrond is, omdat Demeulemeester eerst zelf volledig moet betalen, vooraleer zijn medeschuldenaar te kunnen aanspreken;

Overwegende dat hij, die in zijn eigen belang een schuld kwijt waartoe hij met anderen gehouden was, niet uitsluitend zijn eigen schuld voldoet, maar tevens die zijner medeschuldenaars;

dat hij dientengevolge krachtens artikel 1251, 3° B.W. van rechtswege treedt in alle rechten welke de schuldeiser bezat tegenover de hoofdelijke medeschuldenaar, aan wie de betaling ten goede komt;

dat deze wettelijke in-de-plaatsstelling beperkt is tot de sommen welke de in-de-plaatsgestelde gestort heeft tot bevrijding van de medeschuldenaar (Verb. 10 juli 1952, R.W. 1952-53, 1228) ;

Overwegende dat de schuldenaar niet tegen de medeschuldenaar kan optreden om hem te dwingen tot de bijdrage in de betaling van de gemeenschappelijke schuld, zelfs na de vervaldag van de schuld, zolang hij niet betaald heeft of niet in rechten vervolgd is (Aubry et Rau, 5° druk, T. IV, blz. 51) ;

dat, zo hij in rechten vervolgd is, hij gerechtigd is zijn medeschuldenaar tot vrijwaring te dagen (R.P.D.B. V° Garantie, n° 11) ten einde nu reeds een vonnis te bekomen om bij en na de betaling aan de schuldeiser, het rechtmatig aandeel van de medeschuldenaar desnoods kwaadschiks te innen ;

dat het natuurlijk is dat hij de regresplichtige in het geding tot vrijwaring roept, ten einde aanstonds een veroordeling te verkrijgen voor het geval dat hijzelf jegens de hoofdeiser in het ongelijk wordt gesteld ;

dat daging tot vrijwaring in dergelijke gevallen geenszins door de wet verboden wordt ;

dat het overigens doelmatig is de regresplichtige te dagen tot tussenkomst omdat hij ook belang heeft zich bij de gewaarborgde te voegen om hem en zijn verdediging te helpen ;

Overwegende dat, waar Demeulemeester en Verstraete de schuldbekentenis jegens Sauw ondertekenden, ieder van hen de ½ ervan moet dragen ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend, Voegt de voormelde gedingen samen en berecht ze door één vonnis ;

Wijzende op de hoofdeis :

Veroordeelt Demeulemeester om aan Sauw te betalen de som van 74.000 frank met de jaarlijkse rente van 5,75 % vanaf 19 augustus 1957 ;

Verwijst verweerder tot de kosten van het geding.

Wijzende op de eis tot eenvoudige vrijwaring :

Veroordeelt Verstraete om tussen te komen en Demeulemeester te vrijwaren in deze zin :

Veroordeelt Verstraete om nadat Demeulemeester aan Sauw betaald heeft en op voorlegging van de kwijting, aan Demeulemeester te betalen de helft van de voorgaande totale veroordeling ;

Verwijst Verstraete tot alle kosten van deze vrijwaringseis.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tengestaande elke voorziening en zonder borgstelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

1e Kamer — 13 mei 1958.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : MM. Elewaut en Maes.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs Joos en De Geyter.

Daad van koophandel. — Niet het voortbrengen van tuinbouwprodukten in serres.

Sedert de wijziging van artikel 2, Wetboek van Koophandel bij de wet van 3 juli 1956 kan het voortbrengen van tuinbouwprodukten in serres niet meer als daad van koophandel worden beschouwd.

De Maeyer-De Brueck t/ Van Eynde.

Overwegende dat de vordering tot de betaling strekt van 25.407 fr. als saldo van het bedrag van drie fakturen betreffende laswerken uitgevoerd aan de serres van verweerder, aan wie de dagvaarding de hoedanigheid van bloemist toeschrijft ;

Overwegende dat verweerder betwist dat hij handelaar is ; dat hij beweert dat zijn beroep erin bestaat planten en bomen in volle grond te telen, terwijl hij een zeer klein deel van zijn activiteit besteedt aan het kweken in serres ;

Overwegende dat die laatste omstandigheid aan verweerder de hoedanigheid van handelaar niet geeft ;

Overwegende dat, inderdaad, sedert de herziening van artikel 2 van het Wetboek van Koophandel door de wet van 3 juli 1956, het voortbrengen van tuinbouwprodukten onder serres niet meer als daad van koophandel kan beschouwd worden (memorie van toelichting, Senaat, document 141, zittijd 1952-53 — zie J.T. 1956, 711 en Van Rijn, I, nr 65, blz. 60) ;

Om deze redenen,

De Rechtbank, makende melding dat artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 nageleefd werden.

Verklaart zich onbevoegd « ratione materiae », verklaart de vordering dienvolgens niet ontvankelijk en wijst ze derhalve als dusdanig van de hand ;

Verwijst eiser in de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

11 februari 1959.

Voorzitter : M. A. Vleurinck.

Rechters : M.M. Roegiers en Tollenaere.

Referendaris : M. Fr. Sabbe.

Advocaat : Mr. Hermans.

Faillissement. — Voorbehoud van eigendom. — Factuur. — Overschrijving.

De verkoper kan de verbreking van de koop-verkoop, gedaan vóór het faillissement van de koper, niet tegenstellen aan de schuldeisers van de koper, die vóór de verbreking beslag liet leggen op de verkochte voorwerpen.

De overschrijving van factuur geeft aan de verkoper een voorrecht doch geen revindicatie-recht.

Streitz & C° t/ Dubois.

Overwegende dat de eis voor doel heeft te horen zeggen dat eiseres de enige eigenares is van de machines, apparaten, werktuigen en alle andere wasserijmateriaal gebruikt door de gefailleerde Jacques Stassart en zich bevindende in het gebouw gelegen te Gent, Godshuishammeke, 146, materieel en voorwerpen het voorwerp uitgemaakt hebbende van de facturen overgeschreven op de Griffie van de Koophandelsrechtbank te Gent op 28 juli 1955 en 23 november 1955 en dat bijgevolg gezegde goederen niet mogen te koop gesteld worden door verweerder qq. ; daarenboven te horen bevelen aan verweerder qq. afstand te doen van de gezegde goederen en voorwerpen en er onmiddellijk handlichting van te geven of een erkenning van de eigendomsrechten van eiseres ; te horen zeggen dat bij gebreke dit te doen huidig vonnis zal gelden als handlichting en volledige vrijstelling van gezegde goederen en toelating tot inbezitneming van de gezegde goederen door eiseres ; ten slotte, verweerder qq. te horen veroordelen tot 10.000 frank schadevergoeding met de gerechtelijke intresten ;

Overwegende dat verweerder qq. tegenwerpt dat de kwestige machines, apparaten en werktuigen in beslag genomen werden door het Beheer der Belastingen dd. 25 juli 1956 en door zekere Ide dd. 15 november 1956 ; dat bijgevolg, de verbreking der koop-verkoop dd. 17 december 1956 op grond van een clause van eigendomsvoorbehoud niet kan tegengesteld worden aan de faillietmassa ;

Overwegende dat inderdaad uit de arresten van het Hof van Verbreking dd. 21 maart 1929, 23 mei 1946 en 31 mei 1956 en uit het advies gegeven door de Procureurs-Generaal Leclercq en Cornil er mag besloten worden dat zo de derden schuldeisers van de koper de rechten voorzien door artikelen 7 en 8 van de wet van 16 december 1851 lieten gelden door een inbeslagneming, de verbreking van een koop-verkoop nopens het inbeslaggenomen goed tussen koper en verkoper ingevolge een clause van eigendomsvoorbehoud, alleen tegenstelbaar zal zijn aan deze derde schuldeiser van de niet gefailleerde koper, wanneer de verbreking geschiedt vóór de inbeslagneming of wanneer de koop-verkoop geschiedde zonder termijn en de verbreking gedaan werd binnen de acht dagen van de levering ;

Overwegende dat eiseres beweert dat dit niet het geval is wanneer de facturen van de koop-verkoop overgeschreven werden volgens de termen en in de termijnen voorzien bij artikel 546 van de wet van 18 april 1861 op de failliet gewijzigd door de wetten van 27 juli

1939 en 29 juli 1957; dat in dergelijk geval de verkoper van de machines, ondanks de failliet van de koper, een privilege bezit en een revindicatierecht;

Overwegende dat de vorengenomde wetten een voorrecht geven op bepaalde voorwerpen, maar geen revindicatierecht (Hrb. Doornik, 4 oktober 1956, Pas. 1957, III, 57);

Overwegende dat de overschrijving van de factuur ter Griffie, zelfs wanneer de clause van eigendomsvoorbehoud in de overschrijving aangeduid is, geen ander gevolg heeft dan een voorrecht te verlenen aan de verkoper op het verkochte; dat door de overschrijving er niets gewijzigd wordt in de verhoudingen tussen de verkoper van het voorwerp en de derde schuldeisers die beslag legden op dit voorwerp vóór de verbreking der koop-verkoop, tenzij het voorrecht van de verkoper;

Overwegende dat het revindicatierecht waarvan de heer Procureur-Generaal Cornil spreekt (Pas 1946, blz. 204) niet een revindicatierecht is spruitende uit de overschrijving der factuur maar alleen een revindicatierecht voorzien door het 5° van artikel 20 van de wet van 16 december 1851 nl. wanneer de verkoop gedaan werd zonder termijn, de voorwerpen nog in het bezit zijn van de koper en de revindicatie gedaan werd binnen de acht dagen van de levering; dat deze voorwaarden terzake niet voorhanden zijn;

Overwegende dat eiseres dus een voorrecht bezit dat door verweerder qg. niet betwist is;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verwerpt de eis als ongegrond;

Laat de kosten aan de eiseres.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton — 26 november 1958.

Rechter: M. Horion.
Advocaat: Mr Van Meel.

Onbevoegdheid van de vrederechter om kennis te nemen van een voor hem aanhangig gemaakte vordering, indien gedaagde verstek maakt, partijen niet wonen en de overeenkomst niet in zijn rechtsgebied werd aangegaan of uitgevoerd moet worden. — Deze onbevoegdheid kan ambtshalve opgeworpen worden.

De niet verschijnende gedaagde wordt vermoed de vordering te betwisten. In dergelijk geval is de rechter verplicht de gegrondheid der vordering, zowel wat de regelmatigheid der procedure, als wat de grond zelf der zaak aangaat, te onderzoeken; dit onderzoek mag niet beperkt worden tot de van openbare orde zijnde verweermiddelen.

Aldus is de rechter verplicht na te gaan, of hij bevoegd is, zelfs ratione loci om van het hem onderworpen geschil kennis te nemen. Indien de gedaagde verstek maakt, de partijen niet wonen en de overeenkomst niet in zijn rechtsgebied werd aangegaan of moet worden uitgevoerd, dient de

vrederechter zich onbevoegd te verklaren om van de vordering kennis te nemen.

N.V. Themis t/ De Luycker.

Aangezien verweerder, alhoewel behoorlijk gedagvaard niet verschenen is, noch iemand voor hem;

Overwegende dat eiseres betaling vordert de som van 5.312 fr. die verweerder haar zou verschuldigd blijven uit hoofde van vervallen verzekeringspremiën;

Overwegende dat verweerder buiten Onze rechterlijke omschrijving is gehuisvest;

Overwegende dat artikel 39 der wet van 25 maart 1876 als principe stelt dat de bevoegde rechter aan wie de geschillen moeten onderworpen worden deze is van de woonplaats van de verweerder, behoudens de uitzonderingen door de wet voorzien;

Dat artikel 42 der zelfde wet zulke uitzondering voorziet daar waar het toelaat de roerende vorderingen te brengen voor de rechter van de plaats waar de verbintenis is ontstaan of waar zij moet worden uitgevoerd;

Overwegende dat ter zake moet worden aangestipt dat de maatschappelijke zetel van eiseres ook buiten Ons rechtsgebied is gelegen;

Overwegende dat eiseres te vergeefs doet gelden dat vermits verweerder niet verschijnt en vermits de bevoegdheid «ratione loci» niet van openbare orde is, het Ons niet toegelaten is Onze onbevoegdheid ambtshalve op te werpen;

Overwegende dat de partij die verstek maakt vermoed wordt de vordering te betwisten (Rép. Prat. Droit Belge; V° Jugement nr 429) en dat in dit geval de rechter de plicht heeft de gegrondheid van deze vordering te onderzoeken, zowel wat de regelmatigheid der procedure betreft als de grond zelf der zaak, zonder dat dit onderzoek beperkt mag worden tot de verweermiddelen die van openbare orde zijn (zie Braas: Procédure Civile T. II, n° 1127 en 1341 - Cass. 30.4.1936, Pas. 1936 I 228 - Pierret: Procédure devant le Juge de Paix, n° 204);

Dat alzo de rechter tot plicht heeft na te gaan of hij bevoegd is om over de hem voorgelegde betwisting te kennen en dat hij zich onbevoegd zal kunnen verklaren, zelfs «ratione loci» (Dendermonde 1.2.1906, Pas. 1906 III 210 - Vrederecht St Gillis-Brussel, 12.11.1952, J. J. P. 1954, blz. 47 - Pierret; loc. cit.);

Overwegende dat zoals hoger reeds aangestipt, geen van partijen ter zake in Ons rechtsgebied gehuisvest is en dat de overeenkomst waarop de vordering steunt evenmin in Ons rechtsgebied werd afgesloten of er moet uitgevoerd worden;

Dat het dus past dat Wij Ons onbevoegd zouden verklaren om over deze vordering te kennen.

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter voornoemd, rechtdoende bij verstek;

Verklaren Ons onbevoegd om over de vordering van eiseres te kennen; verzenden deze laatste om zich te voorzien zoals het in rechte behoren zal.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

POLITIERECHTER TE TONGEREN

1 september 1958.

Rechter : M. De Vocht J.

Advocaten : Mrs Michiels J., Stas, Janssen E., Thoné L.

Verplichte automobielverzekering. — Niet-betaling der premie door verzekerde. — Aangetekende brief van de verzekeraar. — Draagwijdte van de verplichting tot tussenkomst en dekking in hoofde der verzekeringsmaatschappij.

Wegens het niet in werking treden van art. 13 der wet van 1 juli 1956 op de verplichte automobielverzekering, is de verzekeringsmaatschappij verplicht haar verzekerde te dekken, alhoewel deze de premies niet betaalt en zelfs al werd hij door de verzekeringsmaatschappij per aangetekend schrijven in verzuim gesteld.

O.M. en Gustin b.p. en Knapen b.p. t/ Venaruzzo en La Nationale de Paris.

La Nationale de Paris... gedaagd door exploit van deurwaarder... dewelke strekt tot :

Het in zake het Openbaar Ministerie tegen Venaruzzo Vittorio als betichte en in zake mijn aanlegger als burgerlijke partij over hogeromschreven verkeersongeval te vellen vonnis tegenstelbaar te horen verklaren tegen verweerster alhier, en verweerster zich tevens te horen veroordelen solidairlijk met voornoemde Venaruzzo aan mijn aanlegger te vergoeden alle hem door gezegd ongeval veroorzaakte schade in hoofdsom, intresten en kosten samen met de kosten dezer procedure.

Dienvolgens verweerster zich solidairlijk met voornoemde Venaruzzo te horen veroordelen aan aanlegger te betalen de som van 53.528 frank, som te vermeerderen in de loop van het geding, samen met de vergoedende intresten vanaf de dag der feiten 28 september 1957, gerechtelijke intresten en al de kosten. Verweerster zich te horen veroordelen solidairlijk met betichte Venaruzzo tot al de kosten van huidige procedure ; het tussen te komen vonnis uitvoerbaar te horen verklaren bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

Overwegende dat Mter Michiels zich ter zitting van 3 februari 1958 B.P. stelde namens Gustin tegen betichte Venaruzzo en Maatschappij « La Nationale de Paris » deze laatste gedagvaard door exploit van deurwaarder... ;

Overwegende dat gedaagde maatschappij zich baseerende op artikel 13 der wet van 1 juli 1956 meent gerechtigd te zijn de schorsing en het einde van het verzekeringscontract te kunnen inroepen om reden :

1) zij een aangetekend schrijven zond aan haar verzekerde op 17 april 1957 ;

2) het administratief organisme voorzien door voormeld artikel 13 nog niet werd opgericht en dienvolgens de door dit artikel voorziene notificatie niet kon worden gedaan ;

Overwegende dat artikel 26 der wet van 1 juli 1956 bepaalt : « De schikkingen dezer wet zullen in voege treden op de data vastgesteld door de Koning » ;

Overwegende dat het K.B. van 22 december 1956 het in voege treden bepaalt op 1 januari 1957 van al de schikkingen der wet met uitzondering van artikelen 13, 17, 18 en 2 al. 1 en 5 ;

Overwegende dienvolgens dat artikel 11 der wet dient toegepast en de gedaagde maatschappij niet gerechtigd is de voordelen in te roepen van een wetbepaling die niet in voege is getreden ;

Om deze beweegredenen,

De Rechtbank van Politie, statuerende tegensprekelijk, verklaren betichte Venaruzzo plichtig aan de hem ten laste gelegde feiten ;

Veroordelen hem... ;

Uitspraak doende over de eis der B.P. Gustin zeggen voor recht dat betichte Venaruzzo en de maatschappij « La Nationale de Paris », samen gehouden zijn de door deze burgerlijke partij geleden schade te herstellen. Dienvolgens veroordelen Venaruzzo en La Nationale de Paris, solidairlijk te betalen aan de burgerlijke partij Gustin de volgende sommen :

schade aan auto tegensprekelijk	frank 39.548,—
derving auto 6 dagen aan 150 frank per dag	900,—
werkonbekwaamheid 15 dagen	10.580,—
pijnen en smarten	1.500,—

Totaal : frank 52.528,—

vermeerderd met de vergoedende intresten sedert de dag van het ongeval, de gerechtelijke intresten en de kosten met uitsluiting der kosten van de rechtstreekse procedure tegen de maatschappij La Nationale de Paris bedragende 444 frank, deze kosten ten laste blijvende van laatstgenoemde maatschappij alleen.

NOOT : Tegen dit vonnis werd geen beroep ingesteld.

BIBLIOGRAPHIE

J. Simon en P. De Beus. — Belgische strafwetten. — 7e uitgave. — Brussel, Etablissements E. Bruylant. 1959. 788 p.

Van dit voor de practijk zo onmisbaar werk verscheen thans reeds een zevende uitgave, bewerkt door P. De Beus. Zij is bijgewerkt wat wetgeving en rechtspraak betreft tot op de huidige dag.

Het is zonder twijfel dat dit onmisbaar boek in de toekomst nog verschillende uitgaven zal beleven.

A. Rodenbach. — Het recht in het burgerlijk leven. Vijfde boekdeel : De Verbintenissen. — Brussel, Uitgeverij-Boekhandel Simonstevin. 1959. 296 p.

De Heer André Rodenbach, pleitbezorger te Gent, zet onvermoeid de publicatie verder door van zijn serie « Het recht in het burgerlijk leven ». Het vijfde boekdeel bestaat uit twee banden. De eerste band handelde over de contracten of uit overeenkomst ontstane verbintenissen (ar. 1101 tot 1369 B.W.). De band B, die nu verschenen is, bevat de volgende twee hoofdstukken van Titel I over de contracten, namelijk het te niet gaan van verbintenissen, het bewijs van de verbintenissen en de betaling ; en dan verder gans de titel II betreffende de verbintenissen, die zonder overeenkomst ontstaan (artikelen 1370 tot 1386bis B.W.).

Het werk volgt de gebruikelijke methode van Mr Rodenbach: een duidelijke en beknopte uiteenzetting toegelicht met de bijzonderste uitspraken van het Hof van Cassatie.

Dit deel, dat de theorie bevat van de onrechtmatige daad, is in het geheel van het werk van de Heer Rodenbach uiterst belangrijk. Vermelden wij bijzonder dat het boek een reeks formulieren bevat betreffende de behandelde onderwerpen die het praktisch gebruik ervan ten eerste zullen bevorderen.

Annales de la Faculté de Droit de Liège. — 4e jaar. 1959. Nr 1. — Collection scientifique, Faculté de Droit, Luik. 230 p.

De eerste aflevering van de 4de jaargang der Annales de la Faculté de Droit de Liège is zopas verschenen. Ze bevat wederom belangrijke studiën van vooraanstaande juristen, alsmede enkele beknopte boekbesprekingen. Wij vermelden hierna de rijke inhoud van dit nummer: L. Moureau, Le centenaire de la fondation du Conseil d'Etat du Grand-Duché de Luxembourg. — E. Bustin et A. Ancion, Le rôle des fonctionnaires dans les Commissions consultatives mixtes. — J. Constant, A propos de l'école franco-belge du milieu social au XIXe siècle. — M. Franchimont, Paradoxes de la responsabilité pénale. — P. Quaden, Le Marché Commun et la politique économique. — E. Fischer, Les modifications conventionnelles de la responsabilité dans les contrats de vente et d'entreprise. — Y. Hannequart, Les clauses d'irresponsabilité dans les contrats d'entreprise et la sécurité du travail. — S. Wurth, La nature juridique des droits de la sécurité sociale. — Fr. Duyckaerts, L'enseignement dans le Ruanda-Urundi. Les conclusions d'une Mission universitaire.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie bij de Balie te Antwerpen

Onder de titel: « New-York, Bandoeng, Kairo, Akkra - Het antikolonialisme », gaf Professor Dr Erik Bal, in het dagelijks leven verbonden aan de sectie koloniale zaken van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Buitenlandse Handel, op vrijdag 20 maart 1959 voor een talrijk en aandachtig auditorium, een uiterst belankwekkende voordracht.

Nadat hij aan de conferentietafel had plaatsgenomen, samen met Voorzitter van Nieuwerburgh en de Heer Stafhouder, — wiens trouwe aanwezigheid op elke manifestatie van de Vlaamse Conferentie zo vanzelfsprekend is dat de verslaggever ze tot zijn schande gewoonlijk vergeet te vermelden — werd de spreker voorgesteld aan die confraters, die hem nog niet mochten leren kennen.

De sympathieke en vlotte wijze waarop de Heer Bal zijn stellingen aan de man bracht, deed geen afbreuk aan het streng wetenschappelijk en sterk gedocumenteerd karakter van de uiteenzetting. Uit alles bleek dat hier iemand aan het woord was die met kennis van zaken sprak.

Evenals de voorgaande voordracht, van Professor Dekkers, handelde de spreker over de wijzigingen die het wereldbeeld gaat vertonen onder invloed van het ontwakend bewustzijn van de kleurvolkeren. Daar

echter de gezichtshoek, van waaruit de kwestie bekeken werd, wezenlijk verschillend was, zou het verder doortrekken van de analogie tussen beide spreekbeurten te kunstmatig aandoen. Vandaag immers ging het vooral om het politieke aspect.

Het begrip « anti-kolonialisme », aldus Prof. Bal is emotioneel geladen en is in handen van de meest uiteenlopende strekkingen en voor staten met moeilijk verenigbare politieke opvattingen, een propaganda-middel geworden. Men predikt een antikoloniale kruistocht, men schermt met internationale moraal enz. Een iets of wat nauwkeurige bepaling geven van wat men onder de uitdrukking « anti-kolonialisme » begrijpt, is echter iets heel anders. « Anti-kolonialisme » is niet veel meer dan een grootste gemene deler van die reeds gemelde maar verder nader te bepalen stromingen. Het is een strijd tegen het kolonialisme, zijnde een pejoratief op te vatten term die elk beheer door een z.g. koloniale mogendheid uitsluit. Dit koloniale beheer wordt door de voorstanders van het anti-kolonialisme als de bron van alle kwaad gebrandmerkt en het gestelde einddoel zal dan ook bestaan in het verbreken van de banden tussen het moederland en het afhankelijk gebied.

Hoe kwam nu dit antikolonialisme vooral tot uiting in de schoot van de U.N.O. te New York?

Het zuiver principiële hoofdstuk XI van het Handvest van de Verenigde naties werd sedert 1946 gebruikt als brugghoofd voor alle antikoloniale offensieven. Er werd een politiek karakter gegeven aan deze beginselverklaring en er werden effectieve controlemaatregelen geëist en verkregen. Dit anti-kolonialisme wordt niet steeds en zelfs vrij zelden ingegeven door louter humanitaire overwegingen en het meest trefende bewijs hiervan is dat vele « hardroepers » onder hun onderhorigen vaak aanzienlijke minderheden van onderontwikkelde volkeren tellen.

De verschillende organen, wier ontstaan of werking afgedwongen werd door de anti-kolonialen hebben geen juridisch karakter meer maar een zuiver politiek. Het is zo erg geworden dat zelfs inwoners van de afhankelijke gebieden individueel, verzoeken indienen en eisen stellen bij de bestaande organismen met het gevolg dat een groot deel van deze verzoeken als « manifestement déraisonnable » dient geklasseerd te worden.

Dit systematisch gebruik van de U.N.O. t.o.v. de koloniserende mogendheden, kon de jonge staten van Afrika en Azië niet voldoen; zij wensten een eigen tribune. Dit gaf dan aanleiding tot de Afro-Aziatische Conferentie van Bandoeng van 1955.

Zes Afrikaanse en drieëntwintig Aziatische Staten namen er aan deel, vertegenwoordigd door hun regeringen. Men wil buiten en zonder het Westen, oplossingen zoeken voor de gemeenschappelijke vraagstukken.

Positieve resultaten leverden deze conferentie weinig of niet op. Van de voorgenomen samenwerking op alle vlakken en van de geplande multilaterale bijeenkomsten kwam niets in huis. De reden hiervan is te zoeken in de onvoldoende kulturele en etnische eenheid. Tussen de deelnemers heersten ook raciale vooroordelen. Politiek gezien waren er de wrijvingen tussen Japan en Korea, Ceylon en Indië, enz. Ceylon beschouwde de satellietstaten van de U.S.S.R. ook als koloniën; iets wat de communistisch gezinde landen moeten betwisten.

Negatief beschouwd echter had Bandoeng wel gevolgen. De vijandigheid t.o. het Westen vond een gunstig klankbord en er ontstond een z.g. « geest van Bandoeng », symbool van de Afro-Aziatische aspiraties.

Deze geest kwam duidelijk tot uiting toen Engeland en Frankrijk in 1956 Egypte overvielen en de andere

staten zeer voelbare economische en morele sankties troffen tegen de aanvallers.

• Egypte, dat zich van het Westen had kunnen bevrijden, ging zich bezinnen over zijn rol in Afrika en beroep doende op de geest van Bandoeng, werd in 1956 te Kairo, de Conferentie van de Afro-Aziatische solidariteit bijeengeroepen. Vele staten onthielden zich, o.a. de aangesloten bij het Colombo pakt en de Bagdadlanden. India ook onthield zich, o.m. wegens de overgrote rol die Rusland te Kairo speelde, Rusland dat te Bandoeng niet aanwezig was. De aanwezige landen waren niet alle door hun regering vertegenwoordigd, zodat India sprak over het «cirkus van Kairo».

• Het programma was concreter dan te Bandoeng. Uit de eindresoluties bleek duidelijk de invloed van de U.S.S.R.. De strijd tegen het Westen werd aktiever aangeprezen. Er werden permanente organen en centra geschapen, waarin vooral Russen, Chinezen en Egyptenaren het hoge woord voeren.

• In Azië, buiten de communistische invloedssfeer, vond de Conferentie weinig weerklank. In Afrika echter, leidde zij tot het Pan-Afrikanisme dat uitliep op twee conferenties van 1958 te Akkra.

• De eerste was de conferentie van de onafhankelijke staten van Afrika. Zij vertoonde veel gelijkenis met Bandoeng. Het waren staten die vergaderden en er heerste een vrij gematigde toon. Het nagestreefde hoofddoel was het uitroeien van het koloniale stelsel in Afrika. Geweld werd niet aanbevolen en de Conferentie van Kairo werd niet vermeld.

• De tweede conferentie die in de zomer van 1958 onder de naam «All African Peoples conference» in Ghana werd gehouden, was geen tweede Kairo maar vertoonde er toch enige gelijkenis mee. De radikale centra van Kairo spraken een woordje mee. Men wilde langs een revolutie «à la Ghandi» vlug komen tot een Commonwealth van vrije Afrikaanse staten.

• De Internationale pers besteedde te Akkra veel aandacht aan de zonderlinge hoofddeksels en de rumoerige wanordelijke vergaderingen, doch te weinig aan de werkelijke en niet te onderschatten draagwijdte van deze bijeenkomsten.

• De Algerijnse vrijheidsstrijders hadden veel invloed en het is moeilijk te loochenen dat de conferentie op de gebeurtenissen van de laatste maanden in Afrika een zekere weerslag heeft gehad.

* * *

In deze evolutie van het anti-kolonialisme ziet de spreker géén constante n.l. de strijd tegen de stelling die het Westen sedert eeuwen in de wereld inneemt.

De verzwakking van Europa komt voort uit een anti-koloniale coalitie waarin naast de kleurvolkeren zelf, niet alleen het communistisch blok, maar ook landen uit Latijns-Amerika en soms zelfs de U.S.A. hun plaats innemen.

Professor Bal vestigt dan de aandacht op de enorme rol die volgens hem door het communistisch blok in de onderontwikkelde gebieden wordt vervuld en zelfs in het anti-kolonialisme in het algemeen.

Zelfbeschikkingsrecht is een schone zaak, doch de resultaten zijn soms vrij pover en vele pas zelfstandig geworden gebieden vervallen tot een economische en politieke afhankelijkheid of slagen er niet in hoger op te geraken. Het anti-kolonialisme, aldus de opinie van de spreker, heeft wel voldoening geschonken aan degenen die zelfbeschikking gelijkstellen met het invoeren van het communisme. De ontevredenheid van Aziaten en Afrikanen wordt behendig aangewakkerd en uitgebuit, soms zelfs door speciaal daartoe getrainde agenten van Moskou.

Als inwoners van een koloniserende mogendheid, hebben wij de plicht ons te bezinnen op al deze vraagstukken. De spreker meent dat wij ons niet te schamen hebben over ons werk in Kongo en dat we zeker geen misplaatst schuldcomplex moeten aankweken. We moeten onze verantwoordelijkheid opnemen en staan nog voor een zware taak. Hierbij kan de Koninklijke boodschap van 13 januari 1959 als leidraad dienen. Voor het vinden van een vaste formule van samenwerking tussen België en Afrika mag geen enkele inspanning te groot zijn.

* * *

Deze prachtige uiteenzetting kreeg het applaus dat zij voorzeker verdiend had. Zelden is er na een voordracht nog zo druk gedebateerd geworden. Ook hier gaf de spreker blijk van een grote kennis. Meester Rombaut had blijkbaar last van misplaatste schuldcomplexen, terwijl roddelaars beweerden dat Meester Cortvriend, die het standpunt van de spreker bijtrad, een deel van zijn vermogen had belegd in Kilo-moto's.

Alles samen genomen, een uiterst boeiende en leerzame avond, waarvoor we de heer Bal danken.

A. van Gelder.

NECROLOGIE

Professor René Piret

Bij het ter perse gaan bereikt ons onverwacht het ontstellend nieuws van het overlijden van Prof. René Piret, raadsheer in het Hof van Cassatie en hoogleraar aan de katholieke universiteit te Leuven.

Prof. Piret was een van de grootste juristen van ons land en zijn verscheiden is een geweldig verlies voor de Belgische rechtswereld.

Prof. Piret was niet alleen een personaliteit van groot formaat door het wetenschappelijk werk dat hij heeft nagelaten en door zijn bijzondere verdiensten als magistraat; hij is niet minder bewonderenswaardig geweest als mens van karakter. Het is algemeen bekend dat de betreurde geleerde sedert verschillende jaren met een haast volledige blindheid geslagen was, zodat het hem sedert lang niet meer mogelijk was enige tekst te lezen. Zulks belette niet dat hij een van de meest vooraanstaande magistraten was van ons hoogste rechtscollege, dat hij te Leuven aan de rechtsfaculteit een uitzonderlijke positie innam en dat hij een wetenschappelijk werk heeft nagelaten van allergrootste waarde. De Heer Piret deed zich al de literatuur, die verscheen op juridisch gebied, alsook haast de gehele gepubliceerde jurisprudentie, voorlezen en hij beschikte over een zo fantastisch geheugen dat hem nadien niets ontsnapte van datgene waarvan hem kennis was gegeven geworden, dat het op een onuitwisbare wijze in zijn geest gegrift bleef en dat hij deze geweldige documentatie die in zijn geest vastgeankerd lag zowel in zijn artikelen als in zijn wetenschappelijke werken en zowel in zijn verslagen als in zijn arresten op de meest doeltreffende wijze kon te pas brengen. De karaktersterkte die Prof. Piret getoond heeft door zijn wetenschappelijk werk met onverminderde ijver door te zetten, nadat hij het gezicht bijna helemaal verloren had, is zo bewonderenswaardig dat hij voor al degenen die met hem omgingen een haast onbegrijpelijk fenomeen bleek.

Prof. Piret was geboren op 2 juli 1899 en had schitterende studiën in de rechten voltooid, waarin hij naast het doctoraat in de rechten ook het licentiaat in de politieke en sociale wetenschappen en in het zee-

recht had veroverd. In 1927 werd hij aangesteld als referendaris bij de Rechtbank van Koophandel te Brussel waar hij gedurende vele jaren aan de jurisprudentie van deze belangrijke rechtbank een eigen kenmerk heeft gegeven. Het is in deze periode dat hij zijn groot werk publiceerde over « Le compte-courant » dat in 1933 verscheen. Het trok ten eerste de aandacht en werd spoedig over dit moeilijk onderwerp het klassieke werk in ons land. Dadelijk na het verschijnen van dit boek werd de Heer Piret benoemd tot professor aan de universiteit te Leuven, een taak die hij met de meeste toewijding vervulde en waarbij hij gelegenheid had een zeer diepe invloed uit te oefenen op zijn studenten.

Het waren steeds de moeilijkste vraagstukken op het gebied van het handelsrecht en van het burgerlijk recht die hij met voorliefde behandelde en zo verscheen achtereenvolgens van zijn hand in 1935 het boek over « Les variations monétaires et leurs répercussions en droit privé belge »; in 1941 « Le droit au prix du vendeur de meubles corporels et ses garanties » en in 1946 « L'évolution de la législation belge sur les sociétés anonymes ».

Naast deze werken publiceerde Prof. Piret een uitvoerige reeks studiën in allerlei juridische tijdschriften waarvan de opsomming een indrukwekkende lijst zou uitmaken. Vergeten wij niet dat Prof. Piret met de meeste aandacht de ontwikkeling volgde van de

Vlaamse jurisprudentie en van de Nederlandstalige rechtsliteratuur in ons land. Dit bracht hem ertoe mede te werken aan de zo breed opgevatte Algemene Practische Rechtsverzameling en er een verhandeling in de Nederlandse taal te laten verschijnen, gewijd aan het trefwoord « Agio-beding », waarvan hij de vraagstukken zo grondig had uitgediept.

Hij was voorzitter van de Belgische groepering van de « Association Henri Capitant » en bestuurslid van het Belgisch Instituut voor vergelijkend recht. Hij publiceerde voor deze verenigingen preadviezen over verschillende onderwerpen en nooit werd er beroep gedaan op zijn medewerking of hij wist een uiteenzetting in het midden te brengen, die uitmuntte door volledigheid, door uitzonderlijke klaarheid en door grondige kennis van de meest verscheiden onderwerpen.

Het gebeurt slechts zelden dat wij met meer eerbied dienen te buigen voor een geest als de zijne, zo veel-omvattend en van zulk hoogstaand wetenschappelijk gehalte. Het Hof van Cassatie, de universiteit te Leuven en de hele Belgische rechtswereld verliezen in hem, waarvan nog zoveel te verwachten ware geweest, een van hun schoonste sieraden.

Zijn nagedachtenis zullen wij levend in ons bewaren.

R. V.

MEDEDELINGEN

Opgave der ruilingen van ongebouwde landeigendommen - Jaar 1958

(Zie art. 72 van het Wetboek der registratierechten, gewijzigd bij de wet van 26 juli 1952.)

Ligging der goederen (provincie)	Aantal geregistreerde akten	Totale oppervl. van de geruilde goederen Ha. a. ca.	Gezamenlijke waarde der kavels	Heffingsgrondslag der registratierechten op het waardeverschil der kavels of op de opleg		Waarde overgedragen met vrijstelling van het evenredig registratierecht
				6 t.h.	11 t.h.	
Antwerpen	16	18.77.55	1.631.050	12.200	—	1.618.850
Brabant	93	125.56.72	13.897.486	115.340	143.705	13.638.441
Henegouwen	146	204.91.27	21.300.940	264.900	649.380	20.386.660
Limburg	131	102.12.42	13.400.732	107.520	470.440	12.822.772
Luik	177	278.03.42	26.037.658	266.730	637.630	25.133.298
Luxemburg	607	511.53.25	27.153.967	142.726	891.520	26.119.721
Namen	245	320.26.53	19.303.351	510.150	603.250	18.189.951
O.-Vlaanderen	70	51.94.08	9.204.038	183.520	534.580	8.485.938
W.-Vlaanderen	52	94.13.07	19.924.256	105.100	1.166.414	18.652.742
Totalen :	1.537	1707.28.31	151.853.478 (1)	1.708.186	5.096.919	145.048.373

6.805.105 (2)

(1) Gezamenlijke waarde der kavels tijdens de vorige jaren : 1948 : 74.000.500 1953 : 149.663.300
1949 : 60.400.800 1954 : 136.598.414
1950 : 57.025.500 1955 : 153.994.431
1951 : 76.047.300 1956 : 179.826.835
1952 : 41.567.300 1957 : 171.640.896

(de wet van 26 juli 1952 is in werking getreden op 9 september 1952 - abnormaal jaar)

(2) Er werd geheven: 1.708.200 tegen 6 t.h. = 102.492) 663.154 663.154 F
5.096.920 tegen 11 t.h. = 560.662)

6.805.120

Volgens het gewoon tarief zou er op die ruilingen geheven geweest zijn :
145.048.373

— of 72.524.187 + 6.805.105 = 79.329.292 79.329.300 tegen 11 t.h. = 8.726.223 F

2

Profijt voor de ruilers 8.063.069 F

De Belgische Vereniging der Experts

De Belgische Vereniging der Experts heeft zijn bu-reel samengesteld voor 1959-1963.

Werden gekozen : voorzitter : de heer Walter Peere-boom ; ondervoorzitters : de heren Ferdinand Babe-laine en Frantz Piret ; algemeen secretaris : de heer Armand Dufrane ; verslaggever, secretaris en schat-bewaarder, respectievelijk de heren Adolphe Nyssens, Ivan Spillemaeckers en Jean Bastin.

TIJDSCHRIFTEN

Rechtskundig Tijdschrift voor België : jrg. 1959, n° 4 :

Wilmots J. : De voorlopige aanhouding in gewone strafzaken en in zaken van douanen en accijnzen. — Van Lennep R. : De gedwongen tenuitvoerlegging in Congolees burgerlijk procesrecht.

Omnilegie : jrg 1959, n° 2 :

Wetgeving.

Algemeen fiscaal tijdschrift : jrg. 1959, n° 6-7 :

Algemeenheden. — Inkomstenbelastingen. — In-direkte staatsbelastingen. — Gemeentelijke belastingen. — Internationale overeenkomsten. — Kongolese en buitenlandse belastingen. — Varia. — Bibliografie. — Personalia. — Wat een fiskalist lijden kan. — Lezers schrijven ons.

Nederlands Juristenblad : jrg. 1959, n° 12 :

Van der Bosch : Enige beschouwingen over de Suri-naamse Rechterlijke Macht. — Wytema E. : Nogmaals artikel 1282 B.W.

N° 13 :

Van der Maesen De Sombreff P.L.E. : De conversie in het regerings-ontwerp van het nieuwe B.W. — Van Den Bosch W. : Enige beschouwingen over de Suri-naamse Rechterlijke Macht (slot).

Advokatenblad : jrg 1959 : n° 3 :

Korthals E. J. : B. C. Goudsmit. — Simons D. : Voor-ziening bij de Kroon tegen administratieve beschikkin-gen. — Bordewijk F. : Plus ça change. — De Savornin Lohman : A legal advice scheme.

Arbitrale Rechtspraak : jrg 1959, n° 459 :

Nolen W. : Rb. en Hof Amsterdam over onbevoegd-

heid van arbiters, grenzen van het compromis en de aan te wenden rechtsmiddelen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Re-gistratie : jrg. 1959, n° 4576 :

Nakken A. P. E. : De openbare registers en het kadaster, nu en straks (I). — Moltmaker J. K. : In-koop van eigen aandelen i.v.m. de Registratiewet 1917. — Van Duyn Y. D. C. : Fiscale notities.

N° 4577 :

Nakken D. P. A. : De openbare registers en het kadaster, nu en straks (II). — Van Nes J. : Aspecten van de vereenvoudiging of afschaffing van de legalisa-tie en wat daarmee samenhangt. — Van Duyn Y. D. C. : Aantekeningen op de Successiewet 1956.

Journal des Tribunaux : jrg. 1959, n° 4229 :

De Liedekerke J. : La loi du 6 janvier 1958 sur l'objet des sociétés commerciales.

N° 4230 :

Hoeffler J. : L'aménagement du territoire et le droit de propriété.

Répertoire fiscal : jrg. 1959, n° 11-12 :

Feye M. : Recours par fondé de pouvoir en matière d'impôts directs.

Revue de L'administration et du droit administratif : jrg. 1959, n° 3 :

Adjudications. — Bibliographie. — Cultes. — Droit constitutionnel. — Elections communales. — Enseigne-ment primaire. — Fonctionnaires. — Loi communale. — Nationalité. — Responsabilité. — Voirie. — Revue de la jurisprudence.

Recueil Dalloz : jrg. 1959, n° 11 :

Savatier R. : La nouvelle législation des « indexa-tions ».

N° 12 :

Dupeyroux J. J. : La transmissibilité passive des obligations alimentaires.

Northwestern University Law Review : jrg. 1959, n° 5 :

Hill A. : The Erie Doctrine and the Constitution. — Summers C. W. : The Public Interest in Union Demo-cracy.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"